

PLA TERRITORIAL INSULAR DE MALLORCA

MODIFICACIÓ NÚM. 4

DOCUMENTACIÓ D'APROVACIÓ INICIAL

FEBRER 2025

DOCUMENT IV - PARTICIPACIÓ CIUTADANA

MEMÒRIA DE DESENVOLUPAMENT DEL PLA DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA. FASE PRELIMINAR, FASE 1 I FASE 2

Departament de Territori, Mobilitat i Infraestructures

Direcció Insular de Territori i Paisatge

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.

- 1.1 Objectiu de la participació i objecte de la modificació puntual núm. 4 del PTIM.
- 1.2 Antecedents de participació en el marc de la política de paisatge del CIM.

2. FASES DE PARTICIPACIÓ.

2.1. FASE PRELIMINAR. Antecedents de jornades prèvies de participació realitzades.

- a. Jornades sobre «Energies renovables, territori i paisatge: reptes i alternatives», 26-27 de maig de 2016.
- b. Jornada sobre «Energies renovables i paisatge», 21 d'octubre de 2020.

2.2. FASE 1. Consulta pública prèvia sobre la proposta de modificació núm. 4 del PTIM.

- a. Aportacions rebudes de l'Associació Unió Espanyola Fotovoltaica (UNEF)
- b. Aportacions rebudes de l'Associació Amics de la Terra
- c. Aportacions rebudes de l'empresa ENDESA S.A.

2.3. FASE 2. Participació ciutadana abans de l'aprovació inicial de la MD4 PTIM. 4 del PTIM.

- a. Jornades tècniques sobre «Canvi Climàtic i energies renovables en els paisatges culturals», 20-21 d'octubre 2022.
- b. Jornada de participació municipal de deliberació tècnica sobre «L'impacte de les Infraestructures de producció d'energies renovables sobre els paisatge de Mallorca», 24 de novembre de 2022.
- c. Reunió amb els col·legis professionals, 28 de novembre de 2022.
- d. Reunió amb els agents sectorials i instal·ladors, 1 de desembre de 2022.
- e. Reunió amb les entitats ecologistes, 12 de desembre de 2022.
- f. Assemblea de l'«Observatori d'assessorament, seguiment i gestió de la política del paisatge de Mallorca» (OPMa), 21 de desembre de 2022.

3. SÍNTESIS DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ. RESUM I CONCLUSIONS.

3.1. Resum de les aportacions del procés de participació.

- a. Respecte a la fase preliminar
- b. Respecte a la fase 1
- c. Respecte a la fase 2

3.2. Conclusions del procés de participació.

- a. Respecte a la implantació de plantes generadores d'energia renovable.
- b. Respecte a les dimensions plantes generadores d'energia renovable.
- c. Respecte als impactes territorials, paisatgístics i socials.
- d. Respecte a la compatibilitat amb els usos agraris, ramaders i forestals.
- e. Respecte a l'autoconsum individual i col·lectiu.
- f. Respecte a la regulació normativa en base als criteris de la Guia.
- g. Respecte als aspectes derivats d'altres energies alternatives com la biomassa.
- h. Respecte a les enquestes de participació.

1. INTRODUCCIÓ.

1.1. Objectiu de la participació i objecte de la modificació puntual núm. 4 del PTIM

Com indica el Pla de participació, la modificació puntual núm. 4 del PTIM (MDP4 PTIM) ha de contemplar la participació efectiva de tots els actors involucrats i de la ciutadania en la redacció del seu contingut, abans de la seva aprovació inicial i definitiva.

Aquesta participació ciutadana pretén assolir els objectius determinats al Pla de participació:

- Fomentar la participació social en l'activitat d'ordenació territorial, en especial, en l'elaboració de la modificació número 4 del Pla territorial insular de Mallorca
- Crear una relació i diàleg bidireccionals entre l'Administració i la ciutadania a l'hora de definir i aplicar les polítiques públiques en matèria d'ordenació del territori.

Per això, el Pla de participació ha previst diverses activitats de participació, durant les diferents fases de tramitació de l'instrument d'ordenació territorial, tant en el tràmit substantiu com en el tràmit ambiental, estructurant per fases les activitats programades durant tot el procés de participació pública, deliberant en cada una d'elles sobre el contingut objecte de la MDP4 PTIM segons la concreció i el grau de detall assolit per la proposta.

L'objecte de la MDP4 PTIM es centra essencialment en la delimitació de les zones de desenvolupament prioritari per a la implantació d'energies renovables, així com en la definició de la tipologia, les dimensions i altres característiques de les instal·lacions aptes per a cada zona, segons emana de l'article 46.2 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de Canvi Climàtic i transició energètica, que estableix que aquesta delimitació ha de considerar com a mínim els aspectes següents:

- a) La suficiència de la font d'energia.
- b) L'aptitud ambiental i territorial per acollir les instal·lacions.
- c) La baixa productivitat o interès agrari de la zona
- d) La disponibilitat o proximitat de capacitat de xarxa per evacuar l'energia generada, o les infraestructures de xarxa que esdevindrien necessàries.
- e) L'orografia, l'extensió, l'accessibilitat i altres característiques de la zona i el seu entorn.
- f) La preservació de paisatges protegits o especialment representatius i el respecte a les normes d'aplicació directa previstes en l'article 68 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'Urbanisme de les Illes Balears.

g) Les necessitats energètiques dels municipis afectats.

Fent servir diverses tècniques participatives es pretén obtenir un conjunt d'aportacions concretes de la ciutadania i dels agents implicats de manera que contribueixin a aconseguir consensos més amplis en l'elaboració de la planificació objecte de la MDP4 PTIM que redundin en la qualitat de vida de la població.

1.2. Antecedents de participació en el marc de la política de paisatge del CIM

Cal considerar la política de paisatge desplegada progressivament pel Consell de Mallorca i liderada pel Departament de Territori, des de l'adhesió de la institució al Conveni Europeu del Paisatge del Consell d'Europa, el febrer de 2008.

Aquest desplegament s'ha anat articulant primer mitjançant el document de les «Bases per a una estratègia de paisatge per l'Illa de Mallorca» (2009), i més recentment a través del document de l'Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca (aprovada el 2019 pel Ple) i que vincula a tots els Departaments del Consell de Mallorca, alhora que serveix de referència a altres administracions públiques i entitats en matèria de paisatge. En vetlla el desplegament el seu òrgan representatiu que fa seguiment de les accions en matèria de paisatge: l'Observatori de Paisatge de Mallorca (OPMa).

D'altra banda, el Consell des de temps enrere ha pres consciència i s'ha alineat amb l'estratègia de la Unió Europea per a l'energia i la lluita contra el canvi climàtic, considerant el repte de fer una previsió, planificació i gestió dels centres productors d'energies renovables per a una implantació gradual d'energies netes sobre el territori alhora que s'avança en la descarbonització del sistema.

En aquest context, entre el 2016 i 2020, des del Departament de Territori es varen desenvolupar una sèrie de jornades tècniques i de participació ciutadana sobre la qüestió de la implantació de les energies renovables, en relació al territori i al paisatge, que han servit d'antecedents i de marc inicial per desenvolupar el contingut tècnic objecte de la MDP4 PTIM.

Pel que fa a l'Estratègia de paisatge, en destaca l'objectiu I «Millorar el coneixement, la formació, la sensibilització i la participació pública en matèria de paisatge» que obeeix a un criteri general de legitimació de la política de paisatge i l'establiment d'objectius de qualitat paisatgística a través de la participació i la implicació ciutadanes. En el marc de la integració paisatgística en l'ordenació del sector energètic, destaquen les directrius de l'apartat III.8, especialment la directriu III.8.a. sobre l'estudi de l'aptitud paisatgística a escala insular i municipal per a la implantació d'energies renovables i la directriu III.8.c. envers les solucions tècniques i de disseny per mitigar impactes paisatgístics derivats de la implantació de les energies renovables.

2. FASES DE PARTICIPACIÓ

Seguint el programa del Pla de participació, s'han desenvolupat les fases de participació següents: Fase preliminar, Fase 1 i Fase 2. Aquesta memòria en descriu el procés seguit i els resultats obtinguts.

Com a complement de la Fase 2 i arran del canvi de l'equip de govern el juny de 2023, s'ha considerat necessari donar a conèixer el contingut de la modificació 4 del PTIM als responsables polítics de cada un dels ajuntaments de Mallorca en la fase prèvia a la aprovació inicial i per això s'han organitzat tres sessions informatives desenvolupades en l'annex C.1.1

2.1. FASE PRELIMINAR

Antecedents de les jornades prèvies de participació realitzades.

Com s'ha dit a l'apartat anterior, entre el 2016 i el 2020, el Departament de Territori va desenvolupar una sèrie de jornades de participació relacionades amb les infraestructures energètiques, en el marc de la política de paisatge desplegada a través de les Bases de Paisatge i de l'Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca.

En aquestes jornades es varen tractar les conseqüències territorials de la implantació d'aquestes infraestructures energètiques sobre el territori, considerant les diferents maneres d'integrar-les en l'entorn, així com les mesures correctores més adients per mitigar els possibles impactes paisatgístics. Les jornades varen ser les següents:

2.1.a. Jornades tècniques sobre «Energies renovables, territori i paisatge: reptes i alternatives» del 26-27 de maig de 2016.

Aquestes jornades es celebraren els dies 26 i 27 de maig de 2016 a Palma, de 16 a 20 h a la sala d'actes del COAIB. Duien per títol «Energies renovables, territori i paisatge: reptes i alternatives» (annex A.1.1).

A la jornada del 2016, es varen recollir tota una sèrie de reflexions sobre la importància de fer una transició gradual cap a la implantació d'energies renovables. Les aportacions més rellevants extretes dels ponents i les dues taules de debat realitzades varen ser les següents:

L'objectiu principal va ser posar sobre la taula els condicionants més importants alhora d'implantar centres generadors d'energies renovables amb les seves diferents modalitats de tipologia.

Es van revisar les condicions tècniques i d'índole territorial i ambiental que permeten assegurar el proveïment energètic de les Illes Balears, des de la normativa sectorial autonòmica, mitjançant el Pla director sectorial energètic, que estableix criteris per a la implantació de les infraestructures energètiques renovables.

Així mateix, es va aprofundir i analitzar la incidència d'aquestes infraestructures sobre l'ordenació general del territori i el paisatge; aquest darrer en consonància amb l'aplicació del Conveni Europeu del Paisatge, al qual es va adherir el Consell de Mallorca el mes de febrer del 2008, considerant les conseqüències que pot tenir una implantació inadequada d'aquestes sobre el territori, en especial en el sòl rústic, afectant el model productiu del sector primari i el paisatge.

De passada, es va donar una visió històrica sobre els començaments de l'electrificació a Mallorca, mostrant l'impuls de les iniciatives locals de petites centrals d'electricitat, com la fàbrica d'electricitat a Alaró o la de la Costera a Sóller.

Aquesta visió es va poder contrastar amb el model centralitzat actual, de les grans centrals elèctriques, implementades sobre el territori insular amb una planificació poc controlada, que amb el temps va acabar per desplaçar aquelles primeres iniciatives locals.

A les jornades, es varen convidar a membres des diferents agents involucrats, i es varen proposar tota una sèrie de ponències amb l'objectiu de donar una visió tant general com específica de la matèria i la seva problemàtica. En finalitzar les ponències, es va realitzar una taula redona de debat, on es varen poder fer les aportacions que el moderador i el públic presencial varen considerar més adequades per a generar el debat.

Ponents:

- El tècnic jurídic del Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca, el Sr. José Manuel Gómez González. Presentà la ponència: «La complexitat del marc normatiu de les energies renovables»
- El llicenciat en Geografia per la Universitat Rovira i Virgili, amb un postgrau d'Arquitectura del Paisatge, el Sr. Sergi Saladié Gil. Presentà la ponència: «Model dels centres productors energètics sostenibles»
- El director general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears, el Sr. Joan Groizard Payereas. Presentà la ponència: «Sistema energètic a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears»
- El director insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca, el Sr. Miquel Vadell Balaguer. Presentà la ponència: «Localització dels parcs fotovoltaics a Mallorca»
- El tècnic assessor responsable de les àrees de medi ambient, construcció i instal·lacions a l'àrea tècnica del COAIB, el Sr Luís Velasco Roldan. Presentà la ponència: «Energies renovables a l'edificació. Anàlisi i reptes de la situació actual»
- L'enginyer Industrial Superior per l'ETSEIB (UPC) vinculat al sector empresarial energètic, El Sr. Jaume Sociés Lull. Presentà la ponència: «Projectes d'instal·lació de parcs solars»

- La Doctora en Disseny Ambiental per la Universitat de Montreal, llicenciada en Ciències Ambientals per la Universitat de Barcelona i Paisatgista, la Sra. Mireia Boya Busquets. Presentà la ponència: «Estratègies d'integració paisatgística. Guia de bones pràctiques a Catalunya»

Aportacions dels participants:

- A la taula redona del dia 26 (part I) es varen recollir i debatre aquelles aportacions fetes pels ponents, durant les seves presentacions, en relació a la temàtica i conceptes claus objecte de la jornada, que varen ser moderades pel director insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca.

Es va reflexionar sobre els condicionants que afecten a la implantació d'aquestes infraestructures energètiques alternatives en relació als diferents models de planificació territorial. Es varen plantejar estratègies i alternatives respecte a la ubicació, dimensió i distribució. Es va discutir la viabilitat d'implantar-les en el sòl ja transformat i a prop dels consumidors d'energia (àrees de desenvolupament urbà: sòl urbà i urbanitzable)

En relació als conceptes exposats, les aportacions a destacar foren les següents:

- **En relació al marc normatiu**, es destaca la complexitat de regulació per la implantació de les energies renovables destacant e següent:
  - S'introdueixen els primers interrogants comparant el cas d'Alemanya i Espanya davant les energies renovables.
  - A continuació, a l'empara del Conveni de Rio, sobre el canvi climàtic i els compromisos que se'n deriven dels protocols de desplegament, s'explicà la realitat normativa actual a Espanya, fent un recorregut del dret europeu al dret autonòmic. Es completà aquest recorregut normatiu fent una anàlisi crítica del marc normatiu de les energies renovables, destacant la seva complexitat, dispersió i incongruència.
  - Per acabar es perfilà un possible marc regulador del territori i del paisatge, dins el repte de la regulació normativa de les energies renovables, plantejant les potencialitats i contradiccions en el cas de Mallorca. Es va completar aquesta visió amb unes conclusions del que hauria de ser un nou marc normatiu per les energies renovables en el marc dels compromisos internacionals.
- **En relació a la ponència sobre el «Model dels centres productors energètics sostenibles»** es destaquen els aspectes següents:
  - Es varen aportar dades concretes i gràfiques de quina és la situació actual del sistema energètic a l'estat espanyol, amb exemples de països europeus i comarques de Catalunya.

- Es va fer una anàlisi i diagnosi detallada sobre el model actual de partida, destacant que a més de ser ineficient, també és extractiu, excedentari, socialment injust, insegur, impactant i contribueix poc al desenvolupament territorial.
  - Es varen exposar tot una sèrie de reflexions sobre la importància de fer una transició gradual cap a la implantació d'energies renovables, cercant la manera d'establir estratègies beneficioses per a la implantació i el consum d'energia no contaminant que ha d'afavorir, conseqüentment, la preservació la qualitat del paisatge i de l'entorn.
  - Finalment es va incidir en els defectes del model propositiu de les energies renovables, que repeteixen les debilitats del model centralitzat actual, sense que el canvi de model energètic aportï millores significatives per al territori, així com la seva manca d'integració al paisatge.
- **En relació a la ponència sobre el «Sistema energètic a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears»,** es destacaren els aspectes següents:
    - El punt de partida: canvi climàtic i implicacions.
    - El "Mix" energètic Balear: indicant quanta energia utilitzam i d'on prové, destacant l'escassa procedència de fonts renovables.
    - Els objectius de les energies renovables: a quin ritme les hauríem d'implantar per complir amb acords internacionals.
    - Les estratègies per implementar energies renovables i la seva viabilitat (basta amb teulades? per què no son viables els petits parcs?)
    - El Pla director sectorial energètic: zonificació i obligacions de les instal·lacions renovables.
  - **A la taula redona del dia 27 (Part II)** es va reflexionar sobre els condicionants que afecten a la implantació, execució i gestió d'aquestes infraestructures energètiques alternatives. Quins són els impactes directes i indirectes generats sobre el territori. Quines mesures d'integració s'han de considerar. Aquestes qüestions varen ser moderades pel director insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca.

En relació als conceptes exposats, les aportacions a destacar foren les següents:

- **En relació a la ponència sobre les «Energies renovables a l'edificació. Anàlisi i reptes de la situació actual»,** es destacaren els continguts següents:
  - Es varen tractar les opcions per fer un apropament a la energia fotovoltaica des del punt de vista edificatori.

- Es varen aportar reflexions entorn a las distintes possibilitats d'instal·lació, integració arquitectònica, reducció de la demanda, gestió i manteniment, així com altres factors claus per a la seva implantació d'una manera efectiva i eficient a l'edificació.
- En relació a la ponència sobre els «Promotors de les energies renovables. Projectes d'instal·lació de parcs solars», es destacaren els continguts relacionats amb els 2 apartats següents, més rellevants:
  - Els promotors de les energies renovables: s'indicaren quins són els principals actors de mercat (Operador de sistema i distribuïdors i Operador de mercat); Les implicacions econòmiques i socials; Els aspectes mediambientals; La importància de la col·laboració amb el municipi; La possibilitat d'incorporar inversió local mitjançant una plataforma ciutadana de finançament.
  - Exemples sobre projectes d'instal·lacions de parcs solars: Es va posar l'exemple d'un projecte de 50 MW, explicant els condicionants funcionals per la selecció de l'emplaçament, de la potència elèctrica i de la configuració tècnica; Com s'elabora el projecte tècnic; Estudi de viabilitat de l'anàlisi de la inversió; Adequar el projecte als procediments administratius i normatives des del punt de vist tècnic.
- En relació a la ponència sobre les «Estratègies d'integració paisatgística. Guia de bones pràctiques a Catalunya», es destacaren els continguts següents:
  - Es va fer una intervenció explicant la guia d'integració paisatgística publicada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques (ara Departament de Territori i Sostenibilitat), en la que ha col·laborat també l'Observatori del Paisatge de Catalunya.
  - Es varen explicar, especialment, els casos d'estudi sobre les infraestructures energètiques en la que apareix un exemple d'implantació de parc solar fotovoltaic a Tarragona, de 7.560 mòduls de 220 Wp i unes 3,3 ha de superfície, i un parc eòlic a la Conca de Barberà, de 6 aerogeneradors de 2 MW de potència individual, incidint en l'òptica d'integració paisatgística i les mesures de correcció ambientals i paisatgístiques adients.
- En relació a les intervencions dels grups ecologistes, el GOB, Terraferida i Amics de la Terra varen fer les aportacions següents.
  - Es va insistir en remarcar les oportunitats que ofereix el nou canvi de model energètic, amb la idea d'evitar reproduir el model centralitzador actual de distribució de l'energia, per afavorir la

democratització de la producció elèctrica, alhora d'implantar les noves instal·lacions generadores d'energia renovables.

- Es va considerar prioritari apropar les plantes generadores de l'energia fotovoltaica renovable als nuclis urbans i als llocs on es consumeix, per aconseguir una racional distribució dels parcs fotovoltaics, d'una dimensió poc impactant respecte a l'entorn.
- Es va considerar prioritari afavorir la integració de les plaques fotovoltaïques perquè ocupessin els espais construïts i transformats, mitjançant l'autoconsum individual i col·lectiu, alhora que es proposava reduir el consum d'energia.
- Es proposen algunes claus per aconseguir una estratègica transició energètica amb el repte d'establir un model energètic democràtic just, distributiu i renovable, per aconseguir una sobirania energètica a Mallorca.

2.1.b. Jornada sobre «Energies renovables i paisatge», 21 d'octubre de 2020.

En el marc de la «Setmana del Paisatge» (annex A.1.2) del 19 al 24 d'Octubre, el Departament de Territori del Consell de Mallorca va organitzar una sèrie d'actes divulgatius i formatius celebrats al COAIB i a la finca de Raixa, per donar a conèixer la política de paisatge de la institució, com a eix transversal a tenir en compte per a qualsevol actuació en la qual el paisatge es pugui veure afectat.

En aquestes jornades es va mostrar la feina feta per la institució, amb especial atenció a la posada en marxa l'Observatori del Paisatge del Consell de Mallorca i a les accions previstes a l'Estratègia de paisatge del Consell de Mallorca.

A la jornada de dimecres 21 d'Octubre (17 – 19.30 h) es va tractar el contingut de les «Energies renovables i paisatge» mitjançant una sèrie de conferències, acabant amb una Mesa de debat de participació dels ponents i el públic participant.

Ponents:

- El llicenciat en geografia, el Sr. Narcís Sastre Fulcara, presentà l'Estudi de bases pel catàleg de bones pràctiques d'integració paisatgística per a la implantació d'energies renovables a Mallorca, estudi desenvolupat per encàrrec del Departament del Territori.
- L'enginyer industrial especialitzat en energies renovables i eficiència energètica. El Sr. Jordi Quer Sopeña, presentà les diferents tipologies de parcs fotovoltaics amb exemples i projectes.
- L'arquitecte especialitzat en disseny d'energies renovables, el Sr. Alessandro Caviasca, explicà les estratègies d'integració de l'energia solar en el paisatge.
- El director general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears, el Sr. Aitor Urresti González, explicà el model energètic autonòmic i els nous reptes energètics.

- La representant del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB), la Sra. Margalida Ramis, va fer una exposició introductòria a la Mesa de debat de participació. Va donar una visió històrica de la defensa del territori i el paisatge destacant la manca de planificació de les infraestructures energètiques renovables. Suggestir la importància de fomentar un model de sobirania energètica a Mallorca advertint que no hauria de competir amb el mode de sobirania alimentària quan s'implanten les plaques fotovoltaïques a sòl rústic.

Aportacions dels participants

- A la taula redona es varen recollir i debatre aquelles aportacions fetes pels ponents, durant les seves presentacions, en relació a la temàtica i conceptes claus, objecte de la jornada, moderades per un representant del COAIB.

En relació als conceptes exposats es destaquen les aportacions següents:

- En relació a la ponència sobre l' «Estudi de bases pel Catàleg de bones pràctiques d'integració paisatgística per a la implantació d'energies renovables a Mallorca.»:
  - s varen introduir unes primeres reflexions sobre els reptes i els dilemes que pot generar la implantació de les energies renovables, envers el territori i el paisatge.
  - Es va posar de relleu abordar d'una manera prioritària l'ordenació del territori, i en particular la zonificació del sòl rústic, amb el repte de resoldre la forta presència de les energies renovables per afrontar l'emergència climàtica, amb l'objectiu d'evitar que entrin en col·lisió amb els valors territorials, ambientals, agraris i paisatgístics del lloc on s'implantin.
  - A partir d'aquesta reflexió general es varen presentar les bases per a un catàleg d'integració paisatgística de les energies renovables a l'illa de Mallorca, així com exemples pràctics i propostes de futur que varen contribuir a la dinamització del debat.
  - En aquestes bases es va fer una primera proposta d'aproximació per definir, a partir de les 9 UP del PTIM, unes 19 subunitats de paisatge, delimitades en base a la zonificació del PDS Energètic i els criteris paisatgístics reconeguts en el PTIM.
  - Es varen indicar oportunament els criteris generals de mitigació/integració, incidint amb els factors a considerar des de la percepció propera i llunyana al lloc.
  - Es varen suggerir models d'implantació de Plaques fotovoltaïques existents compatibles amb l'activitat agrària que permeten deixar

- passar el tractor per davall elles, aixecant-les per damunt dels 4 m d'alçada.
- Es va reflexionar sobre les consideracions estètiques i de disseny de les noves instal·lacions de plaques fotovoltaïques per fer-les compatibles amb els usos del territori en la que s'implantin.
  - Finalment, es va suggerir una normativa de regulació lo suficient flexible com per permetre adaptar les noves tecnologies i instal·lacions, com les plaques fotovoltaïques, perquè siguin compatibles en les activitat agràries quan s'implantin en el sòl rústic, de manera que es combinin els valors paisatgístics amb els de tipus productiu.
- En relació al debat sobre la integració paisatgística d'aquestes infraestructures:
    - Es plantejaren altres maneres d'assumir la integració de les instal·lacions que s'han d'ubicar per produir energia renovable, considerant-los fites d'un nou llenguatge que hem de saber integrar com un nou aspecte cultural, sense haver d'acudir a estratègies d'integració basades únicament en l'ocultació visual o de mimesis amb l'entorn.
  - En relació al debat sobre els reptes del model energètic:
    - Es destaca la necessitat d'un canvi de model centralitzat per un altre més adaptat a l'escala local, proposant ubicar les plaques fotovoltaïques generadores a prop de les zones habitades on es consumeix l'energia, en lloc d'ubicar-les lluny i haver de traslladar o emmagatzemar aquesta energia produïda pel consum.
  - En relació a la visió històrica de la defensa del territori i el paisatge, s'expliquen els motius que han generat els 2 "booms" d'implantació de plaques fotovoltaïques, el primer causat per les subvencions massives degut a l'emergència climàtica i el segon per la inversió estrangera pels beneficis del mercat d'energies renovables generat.

2.2. FASE 1

Consulta pública prèvia sobre la proposta de modificació núm. 4 del PTIM.

D'acord amb el que estableix l'article 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i amb l'objectiu de millorar la participació dels ciutadans en el procediment d'elaboració de disposicions amb efectes normatius, amb caràcter previ a l'elaboració de la «Modificació número 4 del Pla territorial insular de Mallorca», es duu a terme una CONSULTA PÚBLICA, a través de la Seu Electrònica del Consell de Mallorca (del 31 de juliol a l'1 d'octubre del 2021), amb l'objectiu de recollir l'opinió de la ciutadania i organitzacions més representatives potencialment afectades per

aquesta modificació proposada, tot això amb independència d'altres processos participatius que es promouran oportunament al llarg de la fase d'elaboració de la modificació del PTIM, segons el Pla de participació definit. (annex A.1.3)

En aquest tràmit, en data d'1 d'octubre de 2021, s'han rebut per registre electrònic les aportacions de les 3 entitats següents:

- a. L'Associació Unió Espanyola Fotovoltaica (UNEF), (Registre d'entrada núm. 404027/2021)
- b. L'Associació Amics de la Terra, (registre d'entrada 40366/2021) entitat ecologista.
- c. L'empresa ENDESA S.A. (registre entrada 40591/2021)

Aportacions rebudes de les 3 entitats participants a la proposta de la MDP4 del PTIM

2.2.a. UNEF. Aquesta entitat presenta i exposa en aquest tràmit d'audiència les 5 al·legacions següents:

- i. La definició de les zones de desenvolupament prioritari ha de ser compatible amb els mecanismes existents de forma que qualsevol proposta eviti introduir complexitat addicional al desenvolupament de renovables de Mallorca.
- ii. La necessitat de sòl rústic per el desplegament de renovables no suposa una amenaça pels usos actuals del sòl ni per l'equilibri natural o social de Balears en general ni l'illa de Mallorca en particular.
- iii. La definició de las zones prioritàries ha de permetre un accelerament del desplegament de renovables a Mallorca i realitzar-se en base a l'ordenació del territori, les figures de protecció i els distints usos del sòl.
- iv. Al marge dels exercicis d'ordenació territorial, el procés d'autorització administrativa de Balears ha de simplificar-se i introduir criteris homogenis per facilitar el desenvolupament de noves instal·lacions renovables.
- v. Des d'UNEF entenen que han d'implementar-se mesures addicionals que permetin accelerar el desplegament de renovables a Balears (indiquen 3 mesures).
- vi. La definició de les zones de desenvolupament prioritari ha de basar-se en el diàleg amb el sector de desenvolupament de renovables i després d'una consulta pública en la que des del sector es pugui conèixer la proposta del Consell Insular.

2.2.b. L'Associació Amics de la Terra, sol·licita la tramitació urgent d'aquesta norma reguladora de la zonificació per a les instal·lacions d'energies renovables i alhora que es maximitzin les exigències per tal de garantir la protecció del nostre sòl rústic.

En aquest sentit manifesten:

- i. Únicament ha d'autoritzar-se l'emplaçament d'instal·lacions d'energies renovables en sòls rústics caracteritzats com de baix interès agrícola per la Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural del Govern Balear.

- ii. La dimensió d'aquestes instal·lacions hauria de ser tal que no ocupin més de 4 Ha o no superin els 5 MW de potència, però en qualsevol cas han de tenir la condició de poder evacuar l'energia generada a través de les línies de 15 kV existents. Mai haurà d'autoritzar-se l'execució de subestacions de 15/66 kV per a tal fi.
- iii. Evidentment amb les restriccions que determini l'Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca.
- iv. Tal com indica la Llei 10/2019, la zonificació resultant haurà de tenir en compte les necessitats energètiques de cada municipi, de manera que – en la mesura que sigui possible – cada municipi pugui assumir la seva quota de generació corresponent. D'aquesta manera s'aconseguirà un model de generació veritablement distribuït, i existirà una corresponsabilitat de cada municipi amb la transició energètica.

2.2.c. ENDESA S.A. Exposades dins el tràmit d'audiència les 5 propostes següents:

- i. Assegurar la compatibilitat de la definició de las zones de desenvolupament prioritari amb les zonificacions existents i evitar introduir complexitat addicional al desenvolupament de renovables a Mallorca.
- ii. Quantificar el sòl rústic necessari tenint en compte les previsions dels estudis realitzats i la compatibilitat de les energies renovables amb els usos actuals, que permet l'equilibri natural i social de l'illa.
- iii. Agilitzar, simplificar e impulsar la tramitació administrativa de projectes de noves instal·lacions de producció de energia elèctrica a partir de fonts renovables mitjançant la introducció de criteris homogenis que facilitin el seu desenvolupament.
- iv. Definir zones prioritàries que permetin un efectiu accelerament de l'urgent desplegament de renovables a Mallorca.
- v. Continuar el diàleg amb els promotors de projectes renovables a Mallorca donant a conèixer anticipadament la proposta del Consell Insular formulant una consulta pública específica.

2.3. FASE 2.

Participació ciutadana abans de l'aprovació inicial de la modificació núm. 4 del PTIM.

Durant el mesos de novembre i desembre de 2022 s'ha desenvolupat la fase 2 del Pla de participació ciutadana, consistent en la dinamització de dues jornades, quatre reunions i l'assemblea de l'OPMa previstes en el Pla de participació corresponent.

En aquesta fase s'han convidat a participar als agents involucrats amb la matèria objecte de la modificació núm. 4 del PTIM, enumerats al Pla de participació, amb la finalitat de generar un marc d'intercanvi on poder fer les aportacions necessàries, pel que fa a la implantació i generació d'energia renovables, la instal·lació d'energies renovables per l'autoconsum individual i col·lectiu, contrastant les mesures d'integració en l'entorn i el paisatge de les zones de desenvolupament prioritari proposades delimitades, on s'han d'implantar les diferents tipologies d'infraestructures i instal·lacions d'energies renovables i quines haurien de ser les seves característiques.

Han participat els agents i actors identificats al Pla de participació, els quals s'han agrupat per deliberar sobre l'assumpte, en funció dels coneixements tècnics i les necessitats dels sectors econòmics en els que estan involucrats. Així els col·lectius convidats a participar han estat els següents: Tècnics de planejament urbanístic i gestors energètics dels ajuntaments, diversos col·legis professionals, diferents agents sectorials i instal·ladors, un conjunt de grups ecologistes i finalment els membres de l'OPMa del Consell de Mallorca.

A continuació es passen a descriure les aportacions fetes pels col·lectius participants durant el procés de participació de desenvolupament del Pla de participació ciutadana de la modificació núm. 4 del PTIM, en el transcurs de les dues jornades tècniques celebrades, les quatre reunions convocades i l'assemblea de l'OPMa realitzades.

2.3.a. Jornades tècniques sobre «Canvi Climàtic i energies renovables en els paisatges culturals», 20-21 d'octubre 2022. (annex A.1.4)

Aquestes jornades, celebrades els dies 20 i 21 d'octubre de 2022 a Palma, de 16.00 h a 18.15 h i de 8.45 a 12 h, respectivament, a la sala d'actes de Palma Activa. Van ser organitzades pel Consell de Mallorca conjuntament amb l'Aliança de Paisatges Culturals Patrimoni Mundial, amb el suport del Consorci de la Serra de Tramuntana.

El tema de les jornades tècniques ha estat la lluita contra el canvi climàtic i el desenvolupament de les energies renovables en els territoris que gaudeixen del reconeixement de la UNESCO com a Patrimoni Mundial amb la categoria de Paisatge cultural, com és el cas de la Serra de Tramuntana.

Hi han participat una trentena d'experts d'arreu de l'Estat espanyol per compartir experiències, projectes i impulsar iniciatives. Es destaquen les experiències de promoció en la gestió forestal sostenible amb l'ús de la biomassa dels boscos, com a recurs energètic en detriment dels combustibles fòssils, així com també els projectes d'implantació de plaques fotovoltaïques per l'autoconsum col·lectiu, posades en marxa per cooperatives energètiques sense ànim de lucre.

Les temàtiques explicades pels ponents el 21 d'octubre varen ser les següents:

- Canvi Climàtic i Transició Energètica. Presentació impartida pel Director General de Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears, el Sr. Josep Malagrava Rigo.
- Energies Renovables en els llocs Patrimoni Mundial. Presentació impartida pel representant d'ICOMOS España, José Alberto Alonso.
- Autoconsum d'Energies Renovables. Presentació impartida pel Director Insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca, el Sr. Miquel Vadell Balaguer.
- Participants a la Taula de debat: La Directora Tècnica Tramuntana XXI, la Sr. Marta Ferriol Ubach; El tècnic expert en Energia Amics de la Terra (Mallorca), el Sr. Ángel Gallego; La Vicepresidenta d'ARCA, la Sra. Àngels Fermoselle Paterna; La Directora-Coordinadora de la Torre de Hércules, la Sra. Ana M. Santorum Ardone; El Responsable Tècnic de Paisatge Cultural Risco Caído i les Muntanyes Sagrades de Gran Canaria, el Sr. José Antonio De León Hernández; La Directora General Cultura del Govern de les Illes Balears, la Sra. Catalina Solivellas Rotger; La Vicepresidenta del Consorci Serra de Tramuntana Patrimoni Mundial, la Sra. Maria Antònia Garcías.

Les ponències tècniques impartides pels participants varen ser les següents:

- Programa de Foment de l'Ús Energètic de Biomassa Forestal. Ponència impartida pel cap de servei de la Diputació de Girona, el Sr. Marc Marí Romeo.
- Comunitats Energètiques Locals Privades a Mallorca. Ponència impartida pel President de Som Serveis Energètics, el Sr. Guillem Solivellas.
- Panell Canvi Climàtic i energies Renovables en els Paisatges Culturals. Ponència impartida pel tècnic facultatiu arquitecte de la Subdirecció General de Gestió i Coordinació de Bens Culturals del Ministeri de Cultura i Esports del Govern d'Espanya, el Sr. Antonio Jesús Antequera Delgado.
- Panell Canvi Climàtic i energies Renovables en els Paisatges Culturals. Ponència impartida pel responsable Tècnic Paisatge Cultural Risco Caído i les Muntanyes Sagrades de Gran Canaria, el Sr. José Antonio De León Hernández.
- Panell Canvi Climàtic i energies Renovables en els Paisatges Culturals. Paisatge de la Llum. Ponència impartida per l'adjunt al Departament de Patrimoni Mundial de l'Ajuntament de Madrid, el Sr. Pedro Ortega Ventureira.
- Participants a la Taula de Conclusions: La Secretaria de l'Aliança de Paisatges Culturals, la Sra. Maria del Pozo; El tècnic Facultatiu de la Subdirecció General de Gestió i Coordinació de Bens Culturals del Ministeri de Cultura i Esports del Govern d'Espanya, el Sr. Antonio Jesús Antequera Delgado. La Directora Tècnica Tramuntana XXI, la Sra. Marta Ferriol Ubach.

Aportacions respecte les energies renovables en els paisatges culturals

---

- **En relació a la biomassa**, el representant de la Diputació de Girona fa les aportacions següents:
  - L'abandonament de l'agricultura i de la ramaderia incrementa la massa forestal.
  - Una bona gestió de la massa forestal disminuiria els risc d'incendis.
  - L'aprofitament de la biomassa forestal com a recurs renovable, mitjançant la producció d'estelles, pot afavorir una bona sinèrgia per la gestió del paisatge forestal.
  - Les calderes de biomassa han de contribuir a disminuir el consum de derivats del petroli, pel que s'han d'evitar calderes de petroli.
  - La producció d'estelles ha de ser d'àmbit local (Km 0) per evitar la contaminació derivada del transport, generant llocs de feina als municipis on es fa la producció.
  - El repte és extrapolar el consum de biomassa com a energia renovable dirigida als grans consumidors, de manera que s'afavoreixi el bucle de l'economia conegut: a més oferta major demanda.
  - Adverteix que la crema de la biomassa genera molt de fum, per la qual cosa cal optimitzar el rendiment de les calderes de biomassa.
- **En relació als criteris d'integració de les energies renovables**, el funcionari del Ministeri de Cultura i Esports del Govern d'Espanya fa les aportacions següents:
  - S'hauria de poder restaurar el patrimoni cultural incorporant les energies renovables.
  - S'haurien d'articular criteris per incorporar-les de forma coherent i sense generar impactes, fent un tractament individualitzat del Bé d'Interès Cultural (BIC) i un tractament col·lectiu dels Conjunts Històrics (CH).
  - Aplicant la Llei de protecció del patrimoni històric, no sembla convenient implantar energies renovables en el bé catalogat, la qual cosa es podria avaluar cas a cas, mentre fos un procés reversible que no desvirtués la volumetria original.
  - S'estableix un primer paradigma de les energies renovables en els paisatges culturals de la UNESCO destacant els aspectes següents:
    - La reducció de l'impacte en el bé cultural s'ha valorat com una limitació a la instal·lació de renovables;
    - Hi ha un conflicte d'interessos que ha d'atendre a les necessitats reals de consumir menys incorporant mesures responsables;

- Caldria incorporar el nous reptes d'emergència climàtica en la Llei de Patrimoni Històric estatal de 1985, definint els paisatges culturals com un bé a preservar, sense excloure que puguin ser necessàries les energies renovables en aquests àmbits;
  - No s'hauria de penalitzar a la població que habita en els paisatges culturals o en els conjunts històrics a no disposar d'energies renovables;
  - Es destaca que la generació d'energia renovable s'ha de poder implantar correctament de forma integrada.
- **En relació a les aportacions fetes per Som Energia**, sobre les comunitats energètiques es fan les següents:
  - Les comunitats energètiques es poden configurar com a cooperatives d'autoproducció per generar energies renovables per autoconsum que es subministren als particulars que no poden produir aquesta energia perquè no tenen solvència econòmica o no disposen de superfície suficient per ubicar les instal·lacions a les cobertes del seus habitatges o aquestes no són aptes per l'eficient captació d'energies renovables.
  - S'explica que pot ser un model molt beneficiós com alternativa a implantar plaques fotovoltaïques d'autoconsum en llocs que gaudeixen de protecció patrimonial i que per aquest motiu es puguin ubicar-se directament a damunt la construcció o al terreny lliure disponible d'aquesta.
- **En relació a les aportacions fetes per Tramuntana XXI**, sobre les energies renovables alternatives
  - Destaquen la importància d'apostar per la gestió forestal com a mecanisme per generar energia renovable aprofitant la biomassa forestal, per fomentar el desenvolupament local dels sectors forestal, contribuir a reduir les emissions de CO₂ a l'atmosfera i reduir els riscos d'incendi que es produeixen en la massa forestal de la Serra de Tramuntana, que representa de la seva superfície.
- **En relació a les aportacions derivades de la Taula debat**,
  - La representant de Tramuntana XXI, la Sra. Marta Ferriol, destaca la importància de la gestió de l'administració local perquè vagi encaminada cap a la proximitat sobre el territori, considerant que en els llocs on hi ha massa forestal s'haurien d'incloure les inversions en biomassa.
  - La secretària de l'Aliança dels paisatges culturals, La Sra. Maria del Pozo, reivindica una gestió adequada en la preservació de la identitat, el reconeixement i la qualitat de vida dels paisatges culturals, incloent

els seus ecosistemes. Per això demana a les administracions impulsar mesures a tal efecte i assumir el repte de la sostenibilitat ambiental reduint el consum energètic i els impactes que genera. Indica que s'ha de poder fer compatible la implantació de les energies renovables amb els valors culturals de la Serra de Tramuntana. No s'hauria de penalitzar de forma genèrica a la població dels Centres Històrics impedint disposar d'instal·lacions d'energies renovables, les quals són necessàries per fer front al canvi climàtic.

2.3.b. Jornada de participació municipal de deliberació tècnica sobre «L'impacte de les Infraestructures de producció d'energies renovables sobre el paisatge de Mallorca», 24 de novembre de 2022. (annex A.1.5)

Dia 24 de novembre de 2022 es va dur a terme, entre les 10.45 h i les 14 h, en el saló d'actes del Parc de Tecnologies ambientals de Mallorca-Tirme, la jornada de participació municipal de deliberació tècnica sobre l'impacte de les infraestructures no lineals en el paisatge i en la qualitat de vida dels seus habitants, especialment les destinades a la producció d'energies renovables i les d'autoconsum, amb la finalitat de deliberar sobre les afectacions i conseqüències de la seva implantació, atenent al mandat legal de delimitació de les zones prioritàries que són objecte de la modificació puntual núm. 4 del PTIM.

El tema de fons a debatre, respecte a la MDP4 PTIM, fou la consideració d'ús admès d'aquest tipus d'instal·lacions d'energia renovable, en qualsevol tipus de sòl, als efectes de la legislació territorial i urbanística. Un dels assumptes cabdals, va ser el de la tramitació per a la implantació d'aquestes infraestructures de forma prioritària, mitjançant la corresponent llicència urbanística que els Ajuntaments hauran d'atorgar prèvia revisió del compliment de la tipologia, les dimensions i altres característiques d'aquestes instal·lacions, que el PTIM ha de definir i delimitar com a aptes per a les diferents zones del territori insular, atenent a una planificació racional del territori.

La dinamització del procés de participació es va realitzar amb el suport de l'empresa especialitzada "La Bombeta" i amb la presència activa del personal tècnic de planejament urbanístic i de gestió energètica dels ajuntaments de 31 municipis de Mallorca que hi varen assistir i que varen ser els següents:

- o Dos representants de l'Aj. d'Alcúdia
- o Un representant de l'Aj. d'Algaida
- o Una representant de l'Aj. d'Andratx
- o Un representant de Aj. de Binissalem
- o Un representant de l'Aj. de Búger
- o Un representant de l'Aj. de Bunyola
- o Un representant de l'Aj. de Calvià

- o Un mateix representant de cadascun dels Aj. de Consell, de Campanet, de sant Joan, de Selva i de Sineu
- o Un representant de l'Aj. de Campos
- o Una representant de l'Aj. de Capdepera
- o Un representant de l'Aj. de Felanitx
- o Un representant de l'Aj. d'Inca
- o Un representant de l'Aj. de Lluçmajor
- o Un representant de l'Aj. de Manacor
- o Quatre representants de l'Aj. de Marratxí
- o Un representant de l'Aj. de Maria de la Salut
- o Un representant de l'Aj. de Montuïri
- o Un representant de l'Aj. de Muro
- o Cinc representants de l'Aj. de Palma
- o Un representant de l'Aj. de Pollença
- o Un mateix representant de l'Aj. de Sa Pobla i de l'Aj. de Valldemossa
- o Un representant de l'Aj. de Sant Llorenç
- o Un representant de l'Aj. de Santa Maria
- o Un representant de l'Aj. de Santanyí
- o Dos representants de l'Aj. de Ses Salines
- o Quatre representants de l'Aj. de Sóller

i. Desenvolupament de la jornada de participació municipal de deliberació tècnica:

- **Fase d'informació i documentació prèvia**

Presentació per part del personal tècnic de la direcció insular de Territori i Paisatge de la documentació tècnica de referència, explicant el contingut informatiu objecte de la MDP4 del PTIM. Aquest contingut es va facilitar prèviament a la jornada, en el moment de fer la convocatòria, perquè els assistents ja el poguessin anar consultant, juntament amb una enquesta que s'havia d'anar omplint amb unes preguntes relacionades.

La documentació tècnica informativa de referència exposada durant la jornada, va servir com a material de suport per a que els participants consultessin el seu contingut durant la fase de deliberació del procés de participació, el qual fou dissenyat per una consultora especialitzada, «La Bombeta», en base a les

prestacions requerides des del Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca.

Als annexos que acompanyen aquesta memòria de participació s'ha inclòs el contingut exposat en la presentació tècnica informativa de referència, així com també l'informe de resultats del procés de participació municipal i l'enquesta del procés de participació municipal, acompanyada amb gràfiques il·lustratives dels resultats de les respostes obtingudes dels tècnics municipals.

- **Documents tècnics informatius**

Els documents tècnics informatius utilitzats per realitzar la Fase 2 del desenvolupament del Pla de participació de la MD4PTIM que es varen aportar als participants durant el procés de deliberació municipal foren els següents:

- o Dues presentacions del contingut en format powerpoint orientades als objectius de la MDP4 PTIM, juntament amb una síntesi de la casuística de tramitació per a la implantació dels parcs d'energia fotovoltaica i de les consideracions de la regulació sectorial, territorial i paisatgística que s'han de tenir en compte.
- o Una proposta de Guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum;
- o L'esborrany de Pla de la Modificació núm. 4 del PTIM;
- o El document inicial estratègic de la Modificació núm. 4 del PTIM.

Aquests documents s'han afegit com a documentació complementària d'aquesta memòria a l'annex A del document d'annexos.

- **Enquestes: Recull dels resultats**

De forma prèvia a la jornada, es va facilitar un enllaç web amb l'enquesta on-line preparada que va servir per dinamitzar el contingut de la jornada.

L'objectiu de l'enquesta fou la de tenir una primera aproximació a la realitat local sobre l'impacte de les infraestructures de producció d'energies renovables sobre el paisatge de Mallorca.

Amb l'enquesta s'ha pogut identificar el perfil dels tècnics convocats dels diferents ajuntaments, els quals han respost als 2 blocs de preguntes. El primer bloc sobre les infraestructures de generació d'energies renovables, amb les seves diferents tipologies; El segon bloc sobre la implantació de les instal·lacions d'autoconsum, en la modalitat individual o col·lectiva.

Finalment, dels 31 ajuntaments participants, s'han pogut recopilar les respostes de les enquestes dels 14 municipis següents: Alaró, Artà, Andratx, Binissalem, Búger, Bunyola, Campanet, Lloseta, Marratxí, Montuïri, Palma, Pollença, Santa Maria del Camí i Selva,

- **Fase de dinamització i deliberació**

En aquesta fase de dinamització i deliberació es varen tractar les afectacions i conseqüències de la implantació d'aquestes infraestructures energètiques, en vista a la regulació de les zones de desenvolupament prioritari i l'establiment de paràmetres i condicions, objecte de la modificació núm. 4 del PTIM.

Els grups de deliberació s'agruparen entorn als 2 espais de debat següents:

- o Espai 1. Plantes generadores d'energia renovable
- o Espai 2. Instal·lacions d'autoconsum d'energia renovable

Les preguntes de les enquestes ajudaren a dinamitzar aquests 2 espais de consulta, agrupades en el Bloc 1 per l'espai de debat 1 i en el Bloc 2 per l'espai de debat 2. Les respostes al qüestionari varen ser omplertes pels participants abans, durant i amb posterioritat a la sessió del 24 de novembre de 2022.

- ii. **Fase de posada en comú dels grups de deliberació tècnica i conclusions finals.**

Una vegada acabat el procés de deliberació un portaveu de cada espai de debat va compartir les propostes treballades conformant un espai de PLENARI amb tots els participants, En aquest espai es varen recollir les aportacions amb més força o consens i les de menys o en desacord.

- iii. **Aportacions respecte al Bloc 1. Infraestructures de generació d'energies renovables**

En general, pel que es desprèn de les enquestes i la deliberació feta amb els tècnics dels ajuntaments, es percep una "prudència" generalitzada alhora de delimitar els llocs a on és més apropiat implantar els parcs fotovoltaics generadors d'energia renovable, a favor de la prioritització del paisatge.

Respecte als parcs fotovoltaics

De les respostes obtingudes en les enquestes, es dedueix un ampli consens en ubicar els parcs fotovoltaics als entorns del sòl urbà i urbanitzable industrial o de serveis, amb una superfície que no superi les 4 Ha, amb un 82 % de respostes a favor d'aquesta opció, segons recull la gràfica 8 sobre les enquestes fetes.

També es recolliren una àmplia gamma de respostes sobre les categories de sòls on es considerarà que cal restringir la implantació de plantes generadores, destacant els següents: El sòl rústic protegit AANP/ANEI, ARIP i APR (àrees de prevenció de riscos d'incendi, inundació, erosió, esllavissada o vulnerabilitat d'aqüífers); El sòl rústic amb limitació de protecció territorial o paisatgística; Les àrees de paisatge obert i; Les àrees d'interès agrari; per ordre de major a menor exclusió (veure gràfic 11 de les enquestes).

A la jornada participativa, els debats foren més rics i s'obtingueren més matisos i aportacions respecte el tipus de criteris que calia establir a l'hora d'implantar infraestructures d'aquest tipus que els obtinguts sobre les zones d'implantació. Hi va haver consens en:

- o Establir el criteri del paisatge (prioritzar l'harmonia del paisatge).
- o Establir el criteri de la poca visibilitat.
- o Fer un tancament dels parcs, amb pantalles vegetals.
- o Criteri de les pendents i de la visibilitat (tenir-ho en compte alhora d'implantar les infraestructures).

Per l'altra banda, hi ha conceptes de dissenys que fan que no es tinguin clares les solucions a adoptar en els criteris següents:

- o El tipus de sòl on cal implantar-la.
- o La dimensió de les plantes generadores
- o La distància entre uns parcs fotovoltaics i altres.

Es destaca l'aparició del concepte «Parcs Agrovoltaics» referit al model d'implantació a sòl rústic de parcs fotovoltaics perquè siguin compatibles amb els usos agraris, segons inclou l'aprovació inicial de la Revisió del Planejament urbanístic general de Palma, especialment en els àmbits delimitats amb la figura de parc agrari, reconeguda en la Llei agrària, que fomenta les activitats agràries en les àrees perifèriques de la ciutat de Palma, reconeixent els valors de l'horta de dalt i de baix de la badia de Palma. A l'informe de resultat es citen l'article 6.1.17 d'Instal·lacions energètiques alternatives i l'article 6.5.2 en relació a l'àmbit del parc agrari de Palma, destacant l'estratègia de no perdre superfície cultivable per la instal·lació de parcs fotovoltaics.

També es manifesta la preocupació envers els punts d'evacuació dels parcs fotovoltaics que condicionen la proximitat d'aquests a les subestacions elèctriques, així com les afectacions sobre els camins d'accés on s'implantin els parcs fotovoltaics, especialment es destaca el cas del sòl rústic del municipi de Lluçmajor.

Respecte als aerogeneradors

Respecte a la implantació d'aerogeneradors, es va generar poc debat, per no tenir prou coneixement d'aquest tipus d'infraestructures. En tot cas, es va insinuar la possibilitat de que s'implantessin a la mar, o a terra de forma dispersa i sense afectar la flora i la fauna local, o bé a dins polígons industrials.

Segons les dades aportades de les enquestes, un 50 % dels participants va optar majoritàriament per agrupacions de 4 a 10 unitats, enfront del 25 % que va optar per agrupacions de més de 10 unitats i l'altre 25 % per agrupacions d'1 a 3 unitats (veure gràfica 6). En relació a l'alçada dels aerogeneradors un 67 % de participants optaria per una alçada inferior als 50 m. No obstant això, cal dir que el nombre de respostes en aquestes preguntes fou baix.

Respecte a altres opcions de producció d'energies renovables

En aquesta secció, no se'n pot treure una conclusió clara al respecte ja que cap opció ha estat predominant a les altres. Pot ser, destacar que la biomassa ha estat l'opció més votada.

iv. Aportacions respecte al Bloc 2. Instal·lacions d'autoconsum d'energia renovable.

Respecte a l'autoconsum individual

A l'enquesta es va demanar més informació sobre d'altres aspectes relatius a si els ajuntaments tenien normativa pròpia, si consideraven que a nivell insular calia fomentar-ne una, quin era el volum estimat d'actuacions per a la seva implantació i el percentatge disponible per municipi per aquests tipus d'instal·lacions (veure gràfiques 12 i 13 de l'enquesta).

Per les respostes obtingudes, hi ha la voluntat per fomentar infraestructures d'autoconsum i caldria ser regulada, però hi ha pocs recursos per fer-ho, especialment en els municipis petits.

Hi va haver consens en:

- o La col·locació ha d'estar condicionada a que se retiri en acabar la seva vida útil.
- o Preferentment a sòl Urbà
- o A sòl rústic cal definir els paràmetres i percentatges d'ús a teulades

Hi va haver dissens en:

- o Si calia sol·licitar llicència o simplement comunicar la necessitat d'instal·lació en centres històrics
- o En sòl rústic apareixia el conflicte en decidir si es prioritzava la seva ubicació al terra o a la coberta dels edificis, qüestió que es complicava quan es tractaven edificis o conjunts històrics d'alt valor patrimonial.

Respecte a l'autoconsum col·lectiu

Respecte a on es considera prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu (resposta 2.5 i gràfica 15), la resposta és variada: la que té més consens és en els equipaments públics (14 respostes) i en els aparcaments públics (13 respostes). En menor mesura, també es va indicar a sòl urbà i urbanitzable (9) i als edificis particulars (9).

Palma va mencionar que "als espais públics es podria destinar un percentatge tant per aparcaments com per marquesines. Respecte a les cobertes d'edificis cal establir un equilibri entre el màxim aprofitament de la coberta i façana i l'òptima integració paisatgística."

Hi va haver consens per l'autoconsum col·lectiu en els aspectes següents:

- o Prioritzar l'impuls de l'equip municipal perquè s'ubiquin preferentment en edificis municipals i públics, damunt coberta, en habitatges protegits i zones vulnerables tenint en compte la probresa energètica.

- o Ubicar-los en centres comercials, grans aparcaments, edificis plurifamiliars residencials, hotels, grans infraestructures (com l'aeroport)
- o Prioritzar l'autoconsum col·lectiu per damunt de l'individual, per ser més eficient.
- o Prioritzar-les per subministrar energia als edificis catalogats propers, que tenen limitacions de caràcter proteccionista que suposen dificultats per permetre la instal·lació d'autoconsum individual lliurement.
- o Fomentar la retirada un cop ja no se facin servir.

Respecte a la normativa reguladora de l'autoconsum

Palma és l'únic municipi que sembla està treballant per incorporar una normativa per a la regulació de l'autoconsum.

El gestor energètic de Marratxí comenta que "a les NNSS vigents es fa una petita regulació, quedant admès, de manera raonada, l'incompliment de paràmetres urbanístics.", mencionant que les normes subsidiàries daten del 1999.

La tècnica de planejament urbanístic d'Alaró menciona que tampoc tenen una regulació però que es "procedeix a la denegació que atempti o pertorbi el caràcter ambiental de la zona on es troba i amb això demanem que integrin les plaques fotovoltaïques tant com sigui possible en cada cas.

La tècnica de la Mancomunitat del Raiguer indica que es necessita de més personal tècnic per dur a terme tot el gruix de la implantació d'infraestructures en energies renovables atès el volum de feina que representa, si es vol fer amb qualitat, i l'escassetat de mitjans que es té en l'actualitat.

2.3.c. Reunió amb els col·legis professionals, 28 de novembre de 2022.

En data 28 de novembre de 2022, entre les 12 h i les 14 h, a la sala de reunions del Departament de Territori del Consell de Mallorca, es va dur a terme la reunió amb els col·legis professionals següents:

- Col·legi Oficial d'Arquitectes Illes Balears (COAIB), amb la Sra. Inmaculada Salom com a representant.
- Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Mallorca (COATM), amb El Sr. Luís León com a representant.
- Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de les Illes Balears (COEIB), amb el Degà, el Sr. Mateu Oliver, i un vocal, el Sr. José Luís Villabrille, que a més és el president de la comissió de medi ambient energia i transport.
- En representació del Departament de Territori del Consell Insular de Mallorca (CIM) la consellera executiva, el director insular de Territori i Paisatge, el cap de servei Tècnic d'Ordenació del Territori i dos arquitectes del Servei d'Ordenació del Territori.

Aportacions dels col·legis professionals

- **Els representants del COEIB fan les aportacions següents:**
  - Respecte als criteris d'eficiència de les infraestructures energètiques de plaques fotovoltaïques (solars), expliquen la importància dels condicionants de l'orientació i la latitud on s'implanten.
  - Al mateix temps, respecte a l'eficiència energètica, remarquen que cal considerar els ràpids avanços en les millores tecnològiques aparegudes en la seva fabricació. Actualment s'ha millorat molt l'eficiència captadora d'energia solar en comparació a uns pocs anys enrere, reduint a la meitat la superfície de plaques necessàries per aconseguir generar la mateixa potència d'energia que fa uns anys. Així, les noves fabricacions de PFV aconsegueixen generar 1 MW d'energia per cada Ha de PFV, en lloc de necessitar les actuals 2 Ha per aconseguir generar la mateixa potència d'energia.
  - Respecte a la implantació en el sòl rústic estan d'acord amb ubicar-los, com a millor opció, a terrenys de baix rendiment agrari o improductius, sense tenir molt clar els procediments per seguir mantenint els usos agraris, una vegada implantada. Comenten la importància dels criteris en relació a l'eficiència de les instal·lacions i el rendiment agrari.
  - Destaquen que seria òptim delimitar espais de polígons d'ocupació majors d'1 Ha, amb les mesures correctores apropiades, sense precisar fins a quina superfície màxima. Considera que serien superfícies proporcionals a la superfície total de Mallorca, d'uns 360.000 Ha.
  - Adverteixen que els aerogeneradors fan un soroll molt molest pels habitants propers.
  - Suggerixen introduir les plaques fotovoltaïques en el sòl industrial quan cessen les activitats.
  - Recomanen combinar la implantació dels parcs fotovoltaïcs en el sòl rústic amb les activitats agràries, de forma real. Posen l'exemple de l'apicultura, abans que combinar la implantació de plaques fotovoltaïques amb els ramats de bous o d'ovelles. A més, consideren que s'hauria de detallar la compatibilitat dels dos usos en el sòl rústic mitjançant un Pla d'acompanyament, en la tramitació del projecte d'implantació d'energia renovables.
- **El representant del COAATM fa les aportacions següents:**
  - Estan conformes amb la Guia però els hi preocupa que limiti l'eficiència de la instal·lació, que acabi determinant en excés com s'ha de col·locar.

- o Proposa un agrupament mínim de 10 molins aerogeneradors, que es poden anar alternant, a certa distància.
- o Respecte a la renou del molins, indica que és una freqüència aguda, que es propaga molt poc, destacant que no ha vist molins eòlics en centres urbans. A més destaca el problema amb les aus que exigeixen incorporar mesures correctores pintant-los de colors visibles i respectant certes distàncies entre ells, especialment a les zones de
- **La representant del COAIB fa les aportacions següents:**
  - o Respecte als aerogeneradors, explica que després d'una experiència estudiant el model arribaren a la conclusió que era millor posar plaques fotovoltaïques abans que aerogeneradors, que s'han de col·locar a llocs molt visibles per captar vent i es percebrien des de molts de llocs, per la seva alçada i dimensions de les aspes.
  - o Explica un exemple d'aerogeneradors que analitzava ubicar-los a darrera la zona turística de Cala Millor (municipis de Sant Llorenç des Cardassar i Son Servera), establint que l'alçada dels aerogeneradors havien de ser de 50 a 70 m, per captar el vent de la zona.
- **Els representants del Departament del Territori fan els aclariments següents:**
  - o Respecte al soroll dels aerogeneradors, es delibera sobre l'alternativa de situar-los al litoral, separats de les zones residencials, suggerint a darrera les zones turístiques, perquè és una zona de vent, defineix fites referents de la implantació de sistemes generadors d'energia renovable i l'embat dur el soroll cap a l'interior.
  - o Una altra alternativa comentada seria ubicar-los a la mar, a uns 10 km de la costa, en la badia de Alcúdia, al tractar-se d'un àmbit de competència insular, al considerar-se aigües d'interior, evitant les zones d'aiguamolls i llacs.
  - o Respecte a una possible limitació de l'eficiència de la instal·lació, per part de la Guia, segons indiquen els representants del COAATM, es suggereix que es pot aconseguir un composició harmoniosa amb en l'entorn en que s'implanti que funcioni, alhora que un model funcional que sigui harmoniós amb l'entorn.

2.3.d. Reunió amb els agents sectorials i instal·ladors, 1 de desembre de 2022.

En data 1 de desembre de 2022, entre les 12 h i les 14 h, a la sala de reunions del Departament de Territori del Consell de Mallorca, la reunió amb els agents sectorials energètics i els instal·ladors següents:

- La Gerent i Secretària General de l'associació d'empresaris instal·ladors de Balears, específicament dels empresaris d'instal·lacions elèctriques i de telecomunicacions

de Mallorca (ASINEM), La Sra. Mayra Argüelles, acompanyada de 3 representants d'aquesta associació: La Sra. Neus Sastre, El Sr. Javier Piña i el Sr. Carlos Moya.

- El president de l'associació Balear de Tècnics en Energia, Climatització i refrigeració (ABTECIR), el Sr. Andreu Moyà Pol.
- 2 representants de la UNEF (Patronal Fotovoltaica), el Sr. Jordi Quer i el Sr. Joan Llop.
- 1 representant de SOM SERVEIS ENERGÈTICS, el Sr. Guillem Solivelles.
- El delegat regional de l'Associació d'Empreses d'Energies renovables (APPA), el sr. Fausto Oviedo Subías.
- En representació del Departament de Territori del Consell Insular de Mallorca (CIM) la consellera executiva, el director insular de Territori i Paisatge, el cap de servei tècnic d'Ordenació del Territori i un arquitecte del Servei d'Ordenació del Territori.

Aportacions dels agents sectorials i instal·ladors

- **ASINEM i UNEF**, acorden elaborar conjuntament un document propositiu d'aportacions que complementi la Guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum. Aquest document es lliura per registre al Departament de Territori del Consell de Mallorca el 15 de desembre de 2022 amb les següents aportacions generals:
  - o En general, s'han fet aportacions en sentit crític amb les condicions d'implantació incloses a la **Guia**, les quals es poden consultar en color vermell a l'annex A.1.3 que acompanya a aquesta memòria, que incorpora el text original de la Guia al qual es fan les al·legacions, recomanacions i crítiques oportunes.
- **Els representants d'ASINEM fan les aportacions següents:**
  - o Els preocupa la seguretat jurídica de l'exercici de l'activitat degut a una possible manca d'objectivitat a l'hora d'establir criteris d'implantació, degut al marge de discrecionalitat i subjectivitat que poden aplicar els ajuntaments en determinats casos a l'hora d'atorgar les llicències per a aparells d'autoconsum.
  - o Remarquen també que moltes de les solucions possibles per les instal·lacions d'autoconsum puguin quedar excloses, segons les condicions de la normativa reguladora si únicament es basen en el contingut de la Guia, al introduir el requisit de l'orientació sud/nord com a factor prioritari.
  - o Adverteixen sobre la diferent casuística de les autoritzacions administratives municipals en el cas de sol·licitar el permís per les instal·lacions d'autoconsum, que generen un potència menor de 100

KW i no aboquen a xarxa respecte dels parcs fotovoltaics grans generadors.

- o Exposen que a l'hora d'aplicar la Guia de criteris tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum, en molts d'aspectes poden esdevenir criteris limitadors de caràcter subjectiu per a la instal·lació d'aquests elements sobre les edificacions, especialment si es tenen en compte les circumstàncies particulars i les condicions geomètriques de la superfície disponible per instal·lar-los en les cobertes.
  - o Es destaquen els avantatges menys limitadores d'ubicar-les a les cobertes de les naus industrials, que a més fomentarien la millora d'aquests espais, en general degradats.
  - o Els preocupa la diferent interpretació en l'aplicabilitat dels criteris normatius, especialment respecte al procediment de tramitació administrativa per autoritzar la instal·lació de plaques fotovoltaïques sobre coberta, mitjançant una comunicació prèvia, enfront a una llicència urbanística necessària quan aquestes mateixes plaques s'instal·len sobre el terreny.
  - o Respecte al contingut de la Guia, observen que moltes solucions quedarien excloses, al obligar que s'hagin d'instal·lar de forma coplanar, especialment sobre cobertes inclinades orientades a nord.
  - o Apunten que la Guia entra massa en el detall, indicant que la seva implantació en les mitgeres i façanes les fa poc eficients, considerant que es limiten molt les superfícies necessàries disponibles per ubicar-les en les edificacions existents, amb les condicions limitats de la Guia.
  - o Proposen que es considerin les zones degradades com a zones prioritàries, així com aprofitar l'oportunitat d'ocupar cobertes en sòl urbà.
  - o Reivindiquen el dret universal a l'autoconsum sota criteris estrictes d'eficiència energètica i econòmica sobre d'altres criteris.
  - o Reivindiquen l'exigència de criteris de professionalitat en la implantació d'instal·lacions d'energia renovable.
- **Els representants d'UNEF fan les aportacions següents:**
    - o S'ofereixen per recopilar i aglutinar experiències en matèria d'instal·lacions d'autoconsum.
    - o Apunten que hi ha una mancança de disponibilitat elèctrica, especialment respecte a les instal·lacions d'autoconsum.

- Destaquen que en el futur l'autoconsum podrà abaratir el cost de l'energia, per la qual cosa caldria tenir una visió estratègica i prioritzar la seva implantació per davant dels parc fotovoltaics generadors. També apunta la importància de regular cada àrea i sòl de forma particular i no genèrica.
- Matisen que l'estètica no hauria de ser l'únic criteri a tenir en compte per instal·lar plaques fotovoltaïques d'autoconsum i que s'haurien de cercar altres criteris per tenir diferents vies d'instal·lació, més flexibles i no tant limitants.
- **El representant d'ABTECIR fa les aportacions següents:**
  - S'ofereix a enviar propostes de millora en un moment posterior.
  - Remarca que les instal·lacions d'autoconsum és millor que es col·loquin de forma coplanar quan van a les cobertes de les edificacions, ja que en les parets mitgeres i façanes no són tan eficaces.
- **El representant de Som Serveis Energètics aporta el següent:**
  - Respecte a les comunitats d'autoconsum, es proposa la possibilitat de que els ajuntaments puguin cedir els espais públics (inclou edificis públics), escollint àmbits pròxims als consumidors, prioritzant la connectivitat abans que l'estètica.
  - Esmenta la conveniència d'ordenació d'acord amb la regulació estatal en relació a les comunitats energètiques locals, que permet la instal·lació d'instal·lacions d'autoconsum fins a 500 m de distància si és sobre el terreny i fins a 2Km si és sobre cobertes.
  - Sol·licita equilibrar la regulació de les instal·lacions domèstiques enfront a les plantes generadores.
- **El representant de l'Associació d'Empreses d'Energies renovables (APPA) fa les aportacions següents:**
  - Respecte a la implantació d'instal·lacions microeòliques d'autoconsum, suggereix la seva instal·lació a les zones turístiques advertint que a la zona de protecció litoral estaria prohibida la seva instal·lació, per la qual cosa es podria aprofitar la delimitació de les zones prioritàries d'energies renovables, per aixecar aquesta prohibició.
  - Per altra banda, demana quina utilitat té aquesta norma que es prepara per regular els àmbits de zones prioritàries d'energies renovables, amb la preocupació afegida que la finalitat de la norma sigui per exemplificar que s'han de fer les instal·lacions d'una altra manera, prohibint aquelles altres que superin els paràmetres establerts en la norma.

- o Aporta reflexions en favor de l'economia d'escala en la producció d'energia i en les mesures fiscals de foment.
  - o Adverteix sobre els efectes expropiatoris de la declaració d'utilitat pública de les plantes generadores d'energia renovable.
  - o Es destaca que la proximitat a les plaques fotovoltaïques d'autoconsum a zones pròximes dels consumidors és un factor important que s'hauria de prioritzar.
  - o S'adverteix que la Guia que es pretén aprovar frenarà molt l'autoconsum domèstic, al imposar condicions limitadores respecte a la superfície de plaques necessària per captar l'energia solar per aconseguir la potencia necessària, factor prioritari i determinant a l'hora de calcular el número de plaques a col·locar.
- **Els representats del Departament de Territori** fan l'apreciació sobre la importància i la necessitat d'ordenar la ubicació de les instal·lacions d'autoconsum sobre les cobertes.

2.3.e. Reunió amb les entitats ecologistes, 12 de desembre de 2022.

En data 12 de desembre de 2022, entre les 13.20 h i les 14.45 h, a la sala de reunions del Departament de Territori del Consell de Mallorca, es realitza la reunió amb les entitats ecologistes següents:

- L'Associació de la producció agrària ecològica de Mallorca (APAEMA), representada pel seu Director tècnic, el Sr. Nofre Fullana.
- Amics de la Terra, assistint un representant de l'entitat, el Sr. Angel Gallego,
- Fundació Mar-illes, assistint un representant de l'entitat, el Sr. Xavier Pastor.
- Terraferida, assistint un representant de l'entitat, la Sra. Margalida Rosselló.
- En representació del Departament de Territori del Consell Insular de Mallorca (CIM) la consellera executiva, el director insular de Territori i Paisatge, el cap de servei tècnic d'Ordenació del Territori i un arquitecte del Servei d'Ordenació del Territori.

Aportacions de les entitats ecologistes

- **El representant d'APAEMA fa les aportacions següents:**
  - o Es plantegen dubtes sobre els criteris tècnics a l'hora d'avaluar la viabilitat de la implantació de les energies renovables al sòl rústic. En conseqüència es debaten els aspectes següents:
    - Es demana si s'han considerat, incorporat o analitzat els criteris interns de la DG d'Agricultura, per contemplar els possibles condicionants respecte als diferents nivells agraris de Mallorca, de

manera que no siguin contradictoris amb la delimitació de les zones prioritàries.

- Es suggereix tenir en compte el mapa d'interès edafològic del 2018 de la UIB, en base digital sobre els estudis del Sr. Jaume Vadell, que defineix i delimita unes 40 categories de la qualitat agrària dels terrenys de Mallorca, fins al punt de considerar quan un terreny és pot considerar erm.
- Demana si s'han considerat les ZAVA.
- Es suggereix la compatibilitat de la implantació d'usos energètics amb els usos agraris, advertint dels dubtes que genera combinar-los amb la ramaderia (habitualment ovina) atès que als terrenys on s'implantaràn les plaques fotovoltaïques difícilment hi haurà l'herba necessària pel ramats.
- Adverteix que l'ocupació dels parcs fotovoltaïcs a sòl rústic està començant a expulsar als pagesos, que majoritàriament no són els titulars dels terrenys agraris, agreujant les dificultats per poder realitzar les tasques agràries, pel cost de l'arrendament de les terres.
- **El representant d'Amics de la Terra fa les aportacions següents:**
  - Demana si es mirarà la proporció d'acumulació de la implantació d'energies renovables per municipis i com es distribueix aquesta ocupació.
- **El representant de la Fundació Mar-illes fa les aportacions següents:**
  - Planteja la necessitat de considerar qüestions generals en el desplegament ampli de les energies renovables per damunt dels detalls particulars alhora de regular la seva implantació, per poder arribar a temps a complir els objectius establerts per la Llei de canvi climàtic. Al respecte exposa la prioritització dels aspectes següents:
    - Que s'implantin en sols que ja estiguin artificialitzats
    - Que es defensi la Biodiversitat dels llocs.
    - Que es tenguin en compte la sobirania alimentària, aspecte més importants a sòl rústic que s'haurien de considerar per damunt dels detalls de l'ordenació de les zones prioritàries.
    - Que es millori la integració dels projectes, s'estudii una millor diversitat de tipologies i la compatibilitat amb l'entorn en el que s'implanten.
  - Què el concepte de preservar el paisatge no sigui una excusa per no afavorir la implantació d'energies renovables.
- **El representant de Terra Ferida fa les aportacions següents:**

- o Proposa ubicar-les preferentment als llocs degradats, abans que prioritzar-les al sòl rústic, evitant les zones agràries, per no desplaçar els usos agraris.
- o Suggereix diverses alternatives destacant entre d'altres els àmbits següent:
  - Darrera de la Central tèrmica d'es Murterar (Alcúdia)
  - A les medianes de les autopistes
- **Els representants del Departament del Territori**, després de l'exposició dels aspectes bàsics de la regulació, que afectaran a la delimitació de les zones prioritàries, i en relació a les aportacions indicades pels representants de les entitats ecologistes, fan els aclariments següents:
  - o La delimitació de les ZP s'han de definir en base al manament legal.
  - o A l'hora d'informar projectes d'implantació d'energies renovables, des del Consell de Mallorca habitualment no es nega la possibilitat d'implantar-les, tan sols es posen condicions d'integració abans d'informar la seva tramitació. En alguns casos concrets sí que s'ha emès un informe desfavorable quan la ubicació no s'ha considerat idònia o no s'han pogut incorporar mesures correctores suficients.
  - o Amb la MDP4 PTIM s'aportarà concreció pels ajuntament en el tràmit de llicència.

2.3.f. Assemblea de l'«Observatori d'assessorament, seguiment i gestió de la política del paisatge de Mallorca» (OPMa), 21 de desembre de 2022. (annex A.2.1)

En data 21 de desembre de 2022, entre les 18 h i les 19.30 h, a la sala de reunions del Palau Reial del Consell de Mallorca, es va celebrar la reunió de participació amb els membres de l'Observatori de Paisatge del Consell de Mallorca.

La reunió va ser telemàtica, a l'empara de l'article 17.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, per facilitar la participació dels seus membres.

Hi varen participar 25 persones (de forma telemàtica, mitjançant un enllaç de la plataforma Zoom), a més de les 4 persones que dirigien la reunió (de forma presencial), entre els representants de les diferents administracions i les entitats ecologistes, així com altres associacions i membres que formen part de l'Observatori del Paisatge de Mallorca.

A més de recollir propostes i aclarir dubtes, es va posar a disposició un correu electrònic per continuar recollint suggeriments: participacioterritori@conselldemallorca.net.

Assistents:

- Membres de l'OPMA.

Aportacions dels membres de l'OPMa.

- **La representant del GOB, la sra. Margalida Ramis fa les aportacions següents:**
  - o Destacar que prefereixen la implantació de parcs fotovoltaics petits.
  - o Demana establir certa coherència per implantar els parcs fotovoltaics a prop de les zones consumidores, abans que dispersar-les, destacant que els projectes presentats els promouen enfora dels punts de consum.
  - o Es proposa que lo ideal seria que els ajuntaments escollissin els llocs més adequats.
- **El representant d'Amics de la Terra, Mariano Reaño, fa les aportacions següents:**
  - o Puntualitza que comparteix el que ha dit la representant del GOB.
  - o **Exposa que seria adient considerar els efectes negatius que causen les aspes del molins aerogeneradors sobre les poblacions de rates pinyades.**
  - o Proporciona un enllaç web sobre la tipologia de aerogeneradors en vertical sense aspes circulars, amb menys impacte visual i menor grandària.
- **Els representants del Departament del Territori fan els aclariments següents:**
  - o El director insular fa l'aclariment que una alternativa de model territorial d'implantació en estudi és apostar per més parcs fotovoltaics petits (menors de 4 Ha) ben distribuïts pel mosaic territorial preferentment que per pocs parcs grans concentrats, apuntant que la conveniència de que s'acumulessin al voltant de l'àrea metropolitana del municipi de Palma, al tenir les infraestructures bàsiques per donar servei a tota l'illa.

2.3.g. Consulta prèvia a administracions afectades: Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

---

Dia 25 de gener de 2024, es va rebre informe de la Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural en resposta a una consulta prèvia formulada pel Consell sobre l'adequació d'un esborrany de delimitació de zones de desenvolupament prioritari per a la implantació de plantes de generació fotovoltaica. Sobre aquesta qüestió es feren les consideracions següents:

«Vists els plànols d'ordenació de l'expedient esmentat, es pot constatar de que se tracten àrees de parcel·les planes i "netes", que evidentment tenen les condicions òptimes per la implantació de plaques fotovoltaïques.

Per altre banda, s'ha comprovat de forma aleatòria, dins els municipis d'Alcúdia, Binissalem, Marratxí, Llubí, Manacor o Campos, que la gran majoria de espais seleccionats es corresponen amb parcel·les amb activitat agrària.

A més, i de manera més concreta, també de forma aleatòria, s'ha comprovat que les parcel·les aptes formen part de bases territorials d'explotacions agràries inscrites en el Registre Interinsular Agrària, com a professionals.

Es important, sabre si la implantació de parcs fotovoltaics afecten a parcel·les amb activitat agrària professional, o sí se produirà l'efecte de donar de baixa de les explotacions agràries, parcel·les per no tenir cap condicionant per la implantació.

Tot això, pot tenir una gran incidència negativa en el sector primari, sobre tot si afecten a les àrees d'interès agrari (AIA). Cal recordar, que a l'Illa de Mallorca no esta resolt la delimitació de les zones d'alt valor agrari (ZAVA).

Sí és important la independència energètica, també és important la independència alimentària.»

I a títol de conclusions es posava de relleu el següent:

«En relació a l'expedient abans esmentat i vista la documentació gràfica, aquest servei de Reforma i Desenvolupament agrari, informa que seria convenient elaborar una instrucció per protegir les parcel·les "productives" per tal de tenir una reserva agrària.

Per tant, prèviament a l'inici de cap petició o expedient d'implantació de parc fotovoltaic, seria convenient que es sol·licités un informe previ a la direcció general, des de el punt de vista agrari, per tal d'avaluar la incidència dins la base territorial agrària professional.»

2.3.h. Sessions informatives amb els Ajuntaments de Mallorca

El mesos de maig i juny de 2024, des de la Direcció Insular de Territori i Paisatge es varen convocar tots els batles i batlesses de Mallorca amb la finalitat de presentar l'esborrany de proposta de Modificació núm. 4 del Pla territorial insular de Mallorca relativa a la regulació de la implantació d'energies renovables i concretament pel que fa a les zones de desenvolupament prioritari i obrir un espai de participació amb l'objectiu de poder aprovar inicialment un document consensuat amb els representants municipals de Mallorca.

Es varen dur a terme tres sessions informatives en diferents indrets de l'illa (Palma, Alaró, Manacor), per tal d'apropar el debat arreu del territori. Cada una de les sessions va comptar amb el mateix contingut expositiu.

En cada sessió es va obrir un torn de paraula per a l'aclariment de dubtes i per a recollir les aportacions dels responsables municipals.

2.3.i. Aportacions sobrevingudes al procés participatiu.

En darrer terme, cal indicar que consta que a principis de 2023 es va dur a terme la constitució d'una plataforma ciutadana involucrada en la transició energètica i crítica amb determinades fórmules d'implantació denominada "Renovables sí, però així no". Aquesta plataforma, representada pel Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) dia 12 de febrer de 2025 va presentar un escrit amb un seguit d'aportacions en relació al

contingut de la Modificació del PTIM per a la regulació de la implantació d'energies renovables.

3. SÍNTESI DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ. RESUM I CONCLUSIONS.

3.1. Resum de les aportacions del PROCÉS DE PARTICIPACIÓ.

3.1.a. Resum de les aportacions en la FASE PRELIMINAR

---

i. **Resum de les aportacions derivades de les jornades tècniques sobre infraestructures d'energies renovables, territori i paisatge, prèvies a l'inici de la tramitació de la MDP4 PTIM**

A la jornada del 2016, es varen recollir tota una sèrie de reflexions sobre la importància de fer una transició gradual cap a la implantació d'energies renovables. Les aportacions més rellevants extretes dels ponents i les dues taules de debat realitzades varen ser les següents:

- o **En relació al marc normatiu** es va destacar la complexitat de regulació per a la implantació de les energies renovables amb la finalitat d'aconseguir perfilar un marc regulador del territori i del paisatge, plantejant les potencialitats i contradiccions en el cas de Mallorca.
- o **En relació als models dels centres productors energètics sostenibles** es va destacar el punt de partida respecte del model actual que a més de ser deficient, és excedentari, socialment injust, insegur, impactant i contribueix poc al desenvolupament territorial. Es va incidir en no repetir els defectes del model actual alhora d'implantar les noves energies no contaminants. Es va suggerir definir noves estratègies d'implantació que fossin beneficioses en la preservació del paisatge i la qualitat de l'entorn.
- o **En relació al sistema energètic a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears**, es debateren a quin ritme hauríem d'implantar les energies renovables per complir els acords internacionals amb responsabilitat ambiental local, de quina manera era més convenient fer-ho i perquè no són viables els parcs fotovoltaics de reduïdes dimensions en el context normatiu de referència.
- o **En relació als reptes d'ubicar les energies renovables a l'edificació**, es varen tractar les diverses opcions per integrar les noves instal·lacions en l'edificació existent, mitjançant la integració amb l'arquitectura d'aquestes edificacions respectant els seus valors estètics i culturals.
- o **En relació als promotors de les energies renovables**, es varen mostrar exemples reals de projectes d'instal·lacions de parcs solars.
- o **En relació al model de transició energètica**, els grups ecologistes (GOB, Terraferida i Amics de la Terra) proposen algunes claus per aconseguir una

estratègica transició energètica sostenible. Es destaca el repte d'establir un model energètic democràtic just, distributiu i renovable, per aconseguir una sobirania energètica a Mallorca.

A la jornada del 2020, es varen introduir unes primeres reflexions sobre els reptes i els dilemes que pot generar la implantació de les energies renovables, envers el territori i el paisatge, presentant un primer estudi de les bases per un catàleg d'integració paisatgística de les energies renovables a l'illa de Mallorca, i uns primers exemples pràctics i propostes per a la planificació de la implantació de les infraestructures d'energies renovables.

Així mateix, es varen indicar els criteris generals de mitigació/integració d'aquestes infraestructures, incidint amb els factors a considerar des de la percepció propera i llunyana. Conseqüentment es varen mostrar diversos models d'implantació de parcs fotovoltaics, alguns d'ells combinant els valors paisatgístics amb els de producció agrària. Es va incidir també, en la necessitat de establir una normativa de regulació lo suficient flexible com per permetre la compatibilitat de les noves instal·lacions, amb els usos del territori i la mitigació dels impactes negatius generats.

En relació al debat sobre la integració paisatgística d'aquestes infraestructures, es varen destacar altres maneres d'assumir la integració de les instal·lacions, considerant que es tracta d'un nou aspecte cultural, marcant un nou llenguatge de la modernitat que pot generar noves fites, sense haver d'acudir a estratègies d'integració basats únicament en l'ocultació visual o de mimesis amb l'entorn.

En relació al debat sobre els reptes del model energètic, es destaca la necessitat d'un canvi de model centralitzat per un altre més adaptat a l'escala local, ubicat en els llocs on es consumeix l'energia, en lloc d'ubicar-lo lluny.

3.1.b. Resum de les aportacions en la FASE 1

- i. Resum de les aportacions derivades de la consulta prèvia per part de les entitats següents: Associació Unió Espanyola Fotovoltaica (UNEF); Associació Amics de la Terra; Empresa ENDESA S.A.**

UNEF ENDESA coincideixen en les aportacions per definir les zones de desenvolupament prioritari (ZDP) d'energies renovables. Demanen no introduir més complexitat addicional al desenvolupament de les energies renovables. Sol·liciten simplificar el procés d'autorització administrativa per accelerar el desplegament d'energies renovables, de forma compatible amb els mecanismes existents, amb mesures addicionals si fos necessari.

Per altra banda, l'entitat ecologista Amics de la Terra demana la urgència per tramitar la norma reguladora de la ZDP d'energies renovables maximitzant la garantia per la protecció del sòl rústic.

3.1.c. Resum de les aportacions en la FASE 2

---

i. Resum de les aportacions de les jornades tècniques de les energies renovables en els paisatges culturals.

Es destaquen les experiències de promoció en la gestió forestal sostenible amb l'ús de la biomassa dels boscos com a recurs energètic en detriment dels combustibles fòssils, així com també els projectes d'implantació de plaques fotovoltaïques per l'autoconsum col·lectiu, posades en marxa per cooperatives energètiques sense ànim de lucre.

Aspectes més significatius de les aportacions realitzades sobre les energies renovables en els paisatges culturals de la UNESCO:

La reducció de l'impacte patrimonial en els bens culturals s'ha valorat com una possible limitació a la instal·lació de renovables generant un conflicte d'interessos. Així mateix s'hauria d'atendre a les necessitats reals de consumir més responsable incorporant mesures d'estalvi energètic; Caldria incorporar el nou paradigma en la Llei de Patrimoni Històric estatal de 1985, definint els paisatges culturals com un bé a preservar, sense excloure que puguin ser necessàries les energies renovables en aquests àmbits; No s'hauria de penalitzar a la població que habita en els paisatges culturals o en els conjunts històrics a no disposar d'energies renovables d'autoconsum; es destaca que la generació d'energia renovable s'ha de poder implantar correctament de forma integrada.

L'aprofitament de la biomassa forestal com a recurs per generar energia renovable, mitjançant la producció d'estelles, pot afavorir una bona sinèrgia per la gestió del paisatge forestal aconseguint reduir el risc d'incendis. A més pot generar llocs de feina a l'àmbit local. S'adverteix que la crema de la biomassa genera molt de fum, per la qual cosa cal optimitzar el rendiment de les calderes de biomassa.

Les energies renovables s'haurien de poder incorporar en restaurar el patrimoni cultural amb criteris coherents i sense generar impactes visuals negatius. S'aconsella fer un tractament individualitzat del Bé d'Interès Cultural (BIC) i un tractament col·lectiu dels Conjunts Històrics (CH), cas a cas mentre sigui un procés reversible que no desvirtui la volumetria original.

Respecte a les comunitats energètiques, es destaca que aquestes es poden configurar com a cooperatives d'autoproducció per generar energies renovables per autoconsum. S'indica que poden ser un model molt beneficiós per implantar plaques fotovoltaïques d'autoconsum, sense que hagin d'ubicar-se directament a damunt de la construcció o al terreny lliure disponible d'aquesta en parcel·les que gaudeixen de protecció patrimonial.

En relació a la generació d'energia renovable aprofitant la biomassa forestal, es destaca la importància d'apostar per la gestió forestal com a mecanisme per

contribuir a reduir les emissions de CO2 a l'atmosfera i reduir els riscos d'incendi que es produeixen en la massa forestal de la Serra de Tramuntana, que representa de la seva superfície, alhora que es fomenta el desenvolupament local relacionat amb el sector forestal.

En relació a les aportacions fetes pels ponents participants en la mesa de debat, es destaca la importància de la gestió de l'administració local perquè vagi encaminada cap a la proximitat sobre el territori, considerant que en els llocs on hi ha massa forestal s'haurien d'incloure les inversions en biomassa.

També es va reivindicar una gestió adequada en la preservació de la identitat i els ecosistemes dels paisatges culturals demanant a les administracions que impulsin les mesures necessàries per assumir el repte d'aconseguir una sostenibilitat ambiental reduint el consum energètic i els impactes generats per les instal·lacions d'energies renovables, les quals han de poder ser compatibles amb els valors culturals de la Serra de Tramuntana per no penalitzar a la població dels Centres Històrics d'aquest àmbit, que han de poder disposar d'instal·lacions d'energies renovables necessàries per fer front al canvi climàtic.

ii. Resum de les aportacions dels tècnics de planificació i gestors energètics municipals.

El debat va ser plural i divers, reflectint també la diversitat dels 31 municipis participants, amb realitats distintes i contextos variats, especialment pel que fa l'espai d'autoconsum energètic.

Les enquestes recollides varen servir per tenir una primera aproximació a la realitat local sobre l'impacte de les infraestructures de producció d'energies renovables sobre el paisatge de Mallorca, respecte a les plantes generadores d'energia (infraestructures d'energies renovables) i sobre les instal·lacions d'autoconsum.

Varen aparèixer dades interessants que no arribaren a ser consensuades de forma unificada, amb discrepàncies significatives que podem observar a través de les respostes de les enquestes. Les discrepàncies foren majors en l'espai de plantes generadores, concretament en les fotovoltaïques, especialment a l'hora d'escollir el tipus de sòl on cal implantar-les, la dimensió i la distància entre parcs.

No obstant això, respecte a la implantació d'aquestes infraestructures fotovoltaïques coincidiren en la importància d'establir criteris d'integració destacant els següents: Prioritzar l'harmonia del paisatge; Fer un tancament perimetral dels parcs perimetral amb pantalles vegetals; Tenir en compte els pendents i les visuals alhora d'implantar-les.

En general, tot i reconèixer la urgència del moment, es va percebre una "prudència" generalitzada alhora de decidir a on implantar aquest tipus de plantes fotovoltaïques a favor de la preservació del paisatge.

Pel que fa els aerogeneradors, es va detectar un cert desconeixement d'aquest tipus d'infraestructures per la qual cosa no es va poder determinar amb claredat on era més convenient ubicar-los. Es proposaren zones de la mar o zones de polígons industrials, sempre de forma dispersa i sense afectar la flora i la fauna local.

Respecte a les plaques fotovoltaïques d'autoconsum individual i col·lectiu, es varen generar sinèrgies en la conveniència de regular millor aquells aspectes relacionats amb les instal·lacions d'autoconsum.

La major part de municipis coincideixen en què, per ara, no existeix, en el propi municipi, una normativa respecte l'autoconsum, excepte Palma que té unes normes en tramitació que recullen conceptes nous com són les instal·lacions agrovoltaïques, a partir d'experiències d'altres regions fora de l'estat espanyol.

En relació al volum estimat d'actuacions per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum en relació al volum general de tramitació d'expedients d'obres del municipi, la majoria de les respostes dels tècnics municipals indiquen que és mitjà (entre el 10% i el 50%).

Respecte on es considera prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu, la resposta és variada: la que va tenir més consens va ser la de situar-les en els equipaments públics (14 respostes) i en els aparcaments públics (13 respostes). En menor mesura, també es va indicar a sòl urbà i urbanitzable (9), així com als edificis particulars (9).

Es destaca l'aparició del concepte «Parcs Agrovoltaïcs» referit al model d'implantació a sòl rústic de parcs fotovoltaïcs perquè siguin compatibles amb els usos agraris, segons inclou l'aprovació inicial de la Revisió del Planejament Municipal de Palma, especialment en els àmbits delimitats amb la figura de parc agrari, reconeguda en la Llei agrària, que fomenta les activitats agràries en les àrees perifèriques de la ciutat de Palma, reconeixent els valors de l'horta de dalt i de baix de la badia de Palma.

A l'informe final de resultat s'inclou un resum del debat que pot ajudar a veure la pluralitat d'aportacions (en groc les que tingueren més dissens i en verd les que tingueren més consens).

iii. Resum de les aportacions dels col·legis professionals.

Respecte a la implantació de parcs fotovoltaïcs a sòl rústic s'accepta una certa compatibilitat d'aquest ús amb els usos agraris, mentre l'activitat agrària sigui realment productiva i no simplement per complir amb les condicions administratives. També hi ha consens respecte a la conveniència de l'extensió petita dels parcs fotovoltaïcs majoritàriament, combinats amb una quantitat més petita de parcs de dimensions considerablement majors, per garantir la seguretat de distribució i consum de l'energia renovable del sistema.

Respecte l'autoconsum, hi ha cert consens amb la conveniència de no limitar excessivament la col·locació de plaques fotovoltaïques. No obstant s'aconsella situar-les en els polígons industrials.

Respecte als aerogeneradors, desaconsellen la implantació sobre el territori pel soroll que generen. Si en fos es cas s'haurien de situar separats de les zones residencials, propers a zones turístiques i amb una agrupació màxima de 10 molins d'una alçada d'entre 50 i 70 m, perquè siguin eficaços. Com alternativa d'ubicació, es proposa situar-los en el litoral per aprofitar l'embat i a la mar o zones d'aigües interiors, sempre evitant zones protegides d'aiguamolls o embassaments.

Finalment, accepten les condicions de la proposta de Guia mentre no limiti les possibilitats d'ubicar les plaques d'autoconsum en l'edificació. Al respecte suggereixen l'exoneració dels paràmetres d'alçada de la normativa urbanística, per millorar les condicions d'integració en l'entorn i mitigar els impactes paisatgístics derivats de la seva instal·lació.

iv. Resum de les aportacions dels agents sectorials i instal·ladors.

S'han realitzat al·legacions i propostes conjuntes respecte al document de la «Proposta de *Guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum*», les quals s'han rebut el 15 de desembre del 2022, amb entrada de registre núm. 68248/2022. A la proposta del document s'han fet comentaris i aportacions que modifiquen el contingut de la proposta inicial, en color vermell, elaborant diverses redaccions alternatives.

Opinen que el contingut normatiu de la Guia pot excloure solucions tècniques dels instal·ladors en detriment de l'estètica, a més de considerar que entra massa en el detall de com s'han de col·locar, la qual cosa consideren que frena molt la implantació de l'autoconsum domèstic, en imposar condicions limitadores respecte a la superfície de plaques necessària per captar l'energia solar. En relació això darrer, no consideren necessari que s'hagin d'instal·lar les plaques fotovoltaïques de forma coplanar, havent de prescindir de la seva col·locació sobre cobertes inclinades orientades a nord, perquè els limita significativament l'eficiència de la instal·lació, si les orientació de la coberta no és l'apropiada.

A més, opinen que la Guia deixa poc marge de discrecionalitat als tècnics municipals respecte a l'atorgament les llicències urbanístiques municipals en les diferents modalitats d'instal·lacions, especialment per autoritzar la instal·lació de plaques fotovoltaïques sobre coberta, mitjançant la comunicació prèvia, enfront la llicència urbanística necessària quan aquestes mateixes plaques s'instal·len sobre el terreny.

Creuen que no s'han tingut en compte altres criteris normatius alternatius, especialment respecte a les circumstàncies particulars de les condicions

geomètriques de la superfície disponible per instal·lar-los en les cobertes, que no sempre són favorables a la bona orientació.

Per altra banda, respecte a la implantació de plantes generadores fotovoltaïques proposen que es considerin les zones degradades com a zones prioritàries, així com aprofitar la oportunitats i facilitar l'ocupació de cobertes en sòl urbà.

En aquest sentit, es destaquen els avantatges no tan limitadors d'ubicar-les a les grans cobertes de les naus industrials, que a més podrien contribuir a la millora d'aquests espais, en general degradats.

Matisen que l'estètica no hauria de ser l'únic criteri a tenir en compte per instal·lar plaques fotovoltaïques d'autoconsum i que s'haurien de cercar altres criteris per tenir diferents vies d'instal·lació, més flexibles.

Es destaca que la proximitat a les plaques fotovoltaïques d'autoconsum a zones pròximes dels consumidors és un factor important que s'hauria de prioritzar.

Respecte a les comunitats d'autoconsum, es proposa la possibilitat de que els ajuntaments puguin cedir els espais públics (inclou edificis públics), escollint àmbits pròxims als consumidors, prioritzant la connectivitat abans que l'estètica.

Finalment, respecte a la implantació d'instal·lacions microeèliques d'autoconsum, es suggereix la seva instal·lació a les zones turístiques advertint que a la zona de protecció litoral estaria prohibida la seva instal·lació, per la qual cosa es podria aprofitar la delimitació de les zones prioritàries d'energies renovables, per aixecar aquesta prohibició.

v. Resum de les aportacions de les entitats ecologistes.

S'ha de tenir en compte que durant els anys 2016 i 2020, es varen poder recollir les aportacions fetes pels grups ecologistes del GOB i Terraferida, durant les jornades realitzades prèviament sobre les energies renovables i paisatge.

D'aquesta participació es varen poder considerar aspectes interessant. Uns dels que podem destacar versava sobre les oportunitats del canvi de model energètic, amb la idea de no reproduir el model centralitzador actual de distribució de l'energia per afavorir la democratització de la producció elèctrica, alhora d'implantar les noves instal·lacions generadores d'energia renovables.

Es va considerar prioritari apropar les plantes generadores de l'energia fotovoltaica renovable als nuclis urbans i als llocs on es consumeix per aconseguir una racional distribució dels parcs fotovoltaics, d'una dimensió poc impactant respecte a l'entorn. En aquest sentit, es va considerar prioritari afavorir la integració de les plaques fotovoltaïques perquè ocupessin els espais construïts i transformats, mitjançant l'autoconsum individual i col·lectiu, alhora que es proposava reduir el consum d'energia.

Recollint les aportacions de les entitats ecologistes convidades que varen poder participar en el procés de participació de la MD4 PTIM, en general totes varen estar d'acord que la necessitat de prioritzar la implantació de les energies renovables a les zones de menor valor agrícola i compatibilitzar l'ús agrari amb l'energètic per preservar la producció i les activitats agràries en cas de la seva implantació en el sòl rústic.

En aquest sentit, el director tècnic d'APAEMA va suggerir que es tinguessin en compte les diverses categories de la qualitat agrària dels terrenys rústics de Mallorca.

Per altra banda, els membres d'APAEMA també varen advertir que l'ocupació dels parcs fotovoltaics a sòl rústic estava començant a expulsar als pagesos, que majoritàriament no són els titulars dels terrenys agraris, agreujant les dificultats per poder realitzar les tasques agràries, pel cost de l'arrendament de les terres, ja que es paguen quantitats molt superiors quan es volen arrendar per implantar les plaques fotovoltaïques. Es va reflexionar fins i tot sobre la problemàtica derivada de la possibilitat d'expropiació de terrenys agraris per a la implantació d'energies renovables degut a la declaració d'utilitat pública de determinats procediments.

Això preocupa especialment als productors agraris perquè va en detriment de la sobirania alimentària, aspecte que s'hauria de prioritzar en el sòl rústic agrari, per damunt de la implantació a les zones prioritàries d'energies renovables.

A més, es veu com una excusa combinar les plaques fotovoltaïques amb la ramaderia, ja que als terrenys on s'implantaran no hi podrà haver la quantitat d'herba necessària pel ramat, terrenys que estaran ocupats majoritàriament per les mateixes plaques.

Coincidiren també en la necessitat de defensar la Biodiversitat dels llocs i demanaren saber quina proporció d'acumulació d'implantació d'energies renovables s'està planificant per municipis i com es distribuirà aquesta ocupació.

També varen reivindicar prioritzar la integració dels projectes contemplant millores les diversitats de tipològiques de les plantes generadores perquè siguin compatibles amb l'entorn en el que s'implanten.

Finalment, es suggereixen alternatives d'ubicació per implantar les plaques fotovoltaïques en sols que ja estiguin artificialitzats, posant com exemples ubicar-les a darrera de la C.T. del Murterar (Alcúdia) o a les medianes de les autopistes.

vi. Resum de les aportacions dels membres de l'OPMa.

No varen poder assistir tots els membres convocats. Com a conseqüència es varen fer poques aportacions les quals s'obtingueren bàsicament dels membres participants següents: Els dos grups ecologistes del GOB i Amics de la Terra, que coincidiren en els punts exposats, a més del membre del Departament de Territori del Consell de Mallorca.

Així, les aportacions fetes pels grups ecologistes respecte a la implantació dels parcs fotovoltaics foren que es situessin preferentment a zones properes als consumidors de l'energia generada ben distribuïts respecte als punts de consum de la xarxa elèctrica, abans que dispersar-los pel territori, i que fossin de dimensions petites. Es proposa que lo ideal seria que els ajuntaments escollissin els llocs més adequats. Convé considerar així mateix els efectes de l'acumulació d'instal·lacions properes en el territori.

Respecte els aerogeneradors, advertiren que es consideressin els efectes negatius que podien causar sobre les espècies animals, especialment les rates pinyades. A més, es va proporcionar un enllaç web sobre la tipologia de aerogeneradors en vertical (sense aspes circulars), pels seu menor impacte visual i menor dimensió.

Per altra banda, els membres del Departament de Territori indicaren que una de les alternatives del model plantejat és apostar preferentment per més parcs fotovoltaics petits (menors de 4 Ha) ben distribuïts pel mosaic territorial que per pocs parcs fotovoltaics grans concentrats, apuntant que seria convenient que es situessin al voltant de l'àrea metropolitana del municipi de Palma, al disposar de les infraestructures bàsiques per donar servei energètic a tota l'illa.

vii. Resum de les aportacions dels assistents a les reunions informatives municipals

---

- Preocupació per a una possible devaluació del règim de protecció del territori
- municipal associat al règim de les zones de desenvolupament prioritari en el cas en que el sòl rústic protegit municipal es delimiti com a ZDP i per tant la implantació d'infraestructures de producció d'energia renovable passi de ser un ús prohibit a ser un ús admès.
- Preocupació per la regulació del traçat de les línies d'evacuació sobre camins públics municipals. Es proposa que aquestes línies "privades" només ocupin una part dels camins, a poder ser propera a les partions. Es proposa la limitació d'una longitud màxima de traçat i la possibilitat de que els parcs de baixa potència puguin abocar l'energia produïda a xarxes de transport i no només a subestacions elèctriques.
- Preocupació pel traçat de línies d'evacuació a través de finques privades, pel que fa a l'afecció a elements d'interès patrimonial, històric, etnològic o cultural.
- Preocupació per l'impacte paisatgístic i ambiental derivat de la implantació d'energies renovables en els entorns propers a les zones habitades, en especial a les àrees de transició al voltant dels nuclis de població.
- Preocupació per l'establiment d'una regulació de la ubicació de les infraestructures d'emmagatzemament energètic, amb preferència a la implantació prop d'altres activitats industrials.
- Preocupació per la definició de criteris d'integració paisatgística de les energies renovables, tant de plantes generadores com d'instal·lacions d'autoconsum. Especialment en centres històrics i àmbits que gaudeixin d'una protecció patrimonial, paisatgística o ambiental.

viii. Resum de les aportacions de la plataforma ciutadana "Renovables si, però així no"

- Criteris generals de planificació: Desplegament en forma de taca d'oli sobre i al voltant d'espais antropitzats.
- Inclusió del sòl urbà i de les àrees destinades a infraestructures com a zones de desenvolupament prioritari
- Inclusió i prioritització del sòl industrial com a zona de desenvolupament prioritari
- Inclusió de les zones degradades com a zones de desenvolupament prioritari
- Exclusió de totes les zones protegides per a qualsevol normativa ambiental.
- Exclusió del sòl rústic protegit pels planejaments municipals
- Exclusió de les zones d'aptitud baixa establertes al PDSEIB
- Exclusió de qualsevol zona situada a menys de 1 km de qualsevol espai natural
- Exclusió de zones de protecció de riscos APR
- Exclusió de qualsevol zona situada a menys de 400 m d'una APR d'incendis
- Exclusió de qualsevol parcel·la que hagi percebut en els darrers 5 anys ajudes de la PAC
- Exclusió de parcel·les a s'ol rústic de valor agrari i ramader
- Exclusió de qualsevol zona situada a menys de 500 m de béns d'interès cultural
- Exclusió de qualsevol zona situada a menys de 500 m de jaciments o zones arqueològiques
- Exclusió de zones forestals i de valor paisatgístic
- Establiment de distància mínima de 70 m de les plaques fotovoltaïques a partions
- Visibilització de les infraestructures energètiques per a l'augment de la conscienciació de la població en general.

3.2. Conclusions del PROCÈS DE PARTICIPACIÓ

Es destaquen, a mode de conclusions, les aportacions fetes durant el procés de participació en relació als objectius de la MD4 PTIM.

a. Conclusions respecte a la implantació de plantes generadores d'energia renovable.

En relació a les plantes generadores de parcs fotovoltaïcs, no hi va haver un consens a l'hora d'escollir el tipus de sòl on implantar-les, especialment en la deliberació amb els tècnics de planificació i gestors energètics municipals.

No obstant, si coincidiren en la importància d'establir criteris d'integració per a la implantació de les plantes generadores fotovoltaïques a favor de la preservació del paisatge. Els tècnics municipals prioritzaren com a criteris d'integració tenir en compte les visuals i els pendents del terreny i com a mesures correctores utilitzar pantalles vegetals perimetrals al voltant del parcs fotovoltaïcs.

Per altra banda, en el cas d'implantar-les en el sòl rústic, els col·legis professionals varen estar d'acord en donar preferència a ubicar-les en terrenys de baix o nul rendiment productiu agrari.

En aquest mateix sentit, els grups ecologistes destacaren que en el sòl rústic es prioritari implantar les plaques fotovoltaïques a les zones de menor valor agrícola, als espais degradats o als llocs on ja s'han generat impactes o que ja estiguin artificialitzats. Així s'indicaren com a àmbits prioritaris els darreres de la CT del Murterar i les medianes de l'autopista.

Destaquen que s'ha de garantir la compatibilitat amb les activitats agràries, evitant que l'ocupació dels parcs fotovoltaïcs expulsi als pagesos i vagi en detriment de la sobirania alimentària. Cal considerar la qualitat dels terrenys i la seva capacitat agrològica potencial.

Els grups ecologistes coincidiren en la preferència de situar els parcs fotovoltaïcs a zones properes als consumidors de l'energia generada i que s'ubiquessin ben distribuïts respecte als punts de consum de la xarxa elèctrica, abans que dispersar-los pel territori. També recomanaren que fossin de dimensions petites. Finalment, es va proposar que els ajuntaments escollissin els llocs més adequats.

En relació a les plantes d'aerogeneradors, no s'arriben a establir criteris comuns clars dels llocs idonis per a la seva implantació. Es detecta una falta de coneixement sobre aquestes instal·lacions que va generar dubtes a l'hora d'escollir l'energia eòlica com alternativa. En els diferents àmbits de debat desenvolupats, s'observa que no pot aconseguir establir criteris clars dels llocs idonis per a la seva implantació, el que deriva en no optar per aquesta energia alternativa.

No obstant, els col·legis professionals sí aportaren una sèrie de criteris d'ubicació proposant ubicar-los en el litoral, per aprofitar l'embat, així com a zones de la mar o zones d'aigües interiors, sempre evitant zones protegides i les possibles afectacions a la fauna i la flora de l'entorn en el que s'ubiquin. Aquest col·lectiu va estar d'acord en situar-los de forma dispersa i lluny dels nuclis habitats, a excepció de les zones de polígons industrials o darreres de les zones turístiques, previ advertiment fet sobre la possible molèstia del soroll generat pel moviment de les aspes.

Per altra banda, algun dels grups ecologistes també advertiren que s'havien de considerar els efectes negatius que els soroll i el funcionament dels aerogeneradors podien causar sobre les espècies animals, especialment les rates pinyades. Per això proposaren utilitzar la tipologia de aerogeneradors en vertical (sense aspes circulars), pels seu menor soroll, impacte visual i menor dimensió.

En aquest sentit, els agents sectorials i instal·ladors, suggereixen la implantació d'instal·lacions microeòliques d'autoconsum a les zones turístiques advertint que a la zona de protecció litoral estaria prohibida la seva instal·lació, per la qual cosa es podria aprofitar la delimitació de les zones prioritàries d'energies renovables, per aixecar aquesta prohibició.

b. Conclusions respecte a la grandària de plantes generadores d'energia renovable.

En relació a les plantes generadores dels parcs fotovoltaics, no s'ha arribat a un acord unànime respecte a la seva grandària adequada, ni a la distància entre parcs. A més, hi ha discrepàncies importants sobre aquesta qüestió.

No obstant, la majoria de participants optaria per parcs fotovoltaics de dimensions petites, especialment entre els tècnics de planejament municipal, tot i que no tots els municipis ho tenen tan clar. Els gestors energètics municipals adverteixen que també depenem dels parcs generadors de grans dimensions, per a garantir el subministrament del sistema, en cas de que els petits no siguin suficients per la demanda puntual a certes hores del dia. En qualsevol cas convindria tenir en compte els efectes acumulatius derivats de la implantació de parcs propers.

En relació a la ocupació dels terrenys per plaques fotovoltaïques (PFV), els col·legis professionals varen advertir que les ràpides millores tecnològiques fan que es pugui reduir considerablement la superfície de captació solar de les PFV per generar la mateixa potència que fa uns anys. Aquest paràmetre d'eficiència energètica va ser important per compensar i reduir l'ocupació de les plaques fotovoltaïques per una mateixa generació de potència, amb PFV menys eficients.

c. Conclusions respecte als impactes territorials, paisatgístics i socials.

En general els participants manifesten la possibilitat d'incorporar mesures correctores per reduir els possibles impactes negatius, especialment els visibles, evitant zones protegides reconegudes per la legislació. Cal considerar els efectes acumulatius.

Les entitats ecologistes exigeixen prioritzar la millora de la integració dels projectes contemplant les diversitats tipològiques de les plantes generadores perquè siguin compatibles amb l'entorn en el que s'implanten.

APAEMA adverteix que s'estan agreujant les dificultats per poder realitzar les tasques agràries, pel cost de l'arrendament de les terres.

d. Conclusions respecte a la compatibilitat amb els usos agraris, ramaders i forestals.

Hi ha cert acord en la ubicació dels parcs fotovoltaics, quan hagin d'anar a sòl rústic, perquè es situïn de forma prioritària en zones de baix valor agrícola, fent-los compatibles amb els usos agraris i evitant zones boscoses.

En aquest sentit, el municipi de Palma és el que té unes normes en tramitació que recullen normatives que pretenen fer compatibles les activitats agràries amb les instal·lacions fotovoltaïques, especialment en els àmbits delimitats amb la figura de parc agrari, fent servir el concepte d'instal·lacions agrovoltaïques, a partir d'experiències d'altres regions de l'estat espanyol i de l'estranger.

e. Conclusions respecte a l'autoconsum individual i col·lectiu.

Els tècnics de planificació i gestió energètica municipal varen considerar prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu en els equipaments públics i en els

aparcaments públics. En menor mesura, també es va indicar a sòl urbà i urbanitzable, així com als edificis particulars.

Els agents sectorials i els instal·ladors han estat molt crítics respecte a les normes reguladores per a la implantació de panells solars per autoconsum.

Consideren que la Guia ha introduït criteris limitadors i subjectius per regular la instal·lació d'aquests elements sobre les edificacions. Pensen que s'han prioritzat massa les condicions estètiques. Troben que s'haurien de tenir més en compte les condicions geomètriques de la superfície disponible a les cobertes, que no sempre són favorables per orientació.

Per altra banda, consideren que és un factor prioritari ubicar les plaques fotovoltaïques d'autoconsum a zones properes als consumidors.

Respecte a l'autoconsum col·lectiu, proposen que siguin els ajuntaments que cedeixin els espais públics (inclouen edificis públics) on col·locar les plaques d'autoconsum col·lectiu, sempre a àmbits pròxims als consumidors i prioritant la connectivitat abans que l'estètica.

Els agents sectorial i els instal·ladors, matisen que l'estètica no hauria de ser l'únic criteri a tenir en compte per instal·lar plaques fotovoltaïques d'autoconsum i que s'haurien de cercar altres criteris per tenir diferents vies d'instal·lació, més flexibles.

Respecte a les comunitats d'autoconsum, es proposa que els ajuntaments puguin cedir els espais públics (inclou edificis públics), escollint àmbits pròxims als consumidors, prioritant la connectivitat abans que l'estètica.

A més del agents sectorials i els instal·ladors, els grups ecologistes també destaquen que la proximitat de les plaques fotovoltaïques d'autoconsum a les zones pròximes dels consumidors és un factor important que s'hauria de prioritzar.

En els entorns que gaudeixen de protecció patrimonial, com ara els paisatges culturals, cal fer compatible el dret a l'autoconsum energètic amb els valors a preservar, actualitzant els paradigmes i fomentant la utilització d'instal·lacions col·lectives ubicades en llocs de menor impacte, o d'energies alternatives com la provinent de la biomassa en entorns forestals com ara la Serra de Tramuntana.

f. Conclusions respecte a la regulació normativa en base als criteris de la Guia.

Els agents sectorials i els instal·ladors han estat els més crítics amb la regulació normativa de la Guia.

Apunten que el contingut de la Guia entra massa en el detall i exclou solucions tècniques dels instal·ladors en detriment de l'estètica, a més de limitar molt la manera de com s'han de col·locar, la qual cosa pot frenar molt l'autoconsum domèstic, al imposar massa condicions per a la seva implantació.

A més, opinen que la Guia deixa poc marge de discrecionalitat als tècnics municipals respecte a l'atorgament les llicències urbanístiques municipals en les

diferents modalitats d'instal·lacions, especialment per autoritzar la instal·lació de plaques fotovoltaïques sobre coberta, mitjançant la comunicació prèvia, enfront la llicència urbanística necessària quan aquestes mateixes plaques s'instal·len sobre el terreny.

Creuen que s'haurien d'haver tingut en compte altres criteris normatius alternatius per a la col·locació de les plaques fotovoltaïques d'autoconsum, especialment respecte a les circumstàncies particulars de les condicions geomètriques de la superfície disponible per instal·lar-los en les cobertes, que no sempre són favorables a la bona orientació.

g. Conclusions respecte als aspectes derivats d'altres energies alternatives com la biomassa.

Les aportacions més interessants es plantejaren en la jornada de les energies renovables en els paisatges culturals.

D'aquestes jornades es destaquen les avantatges de l'aprofitament de la biomassa forestal com a energia alternativa per afavorir bona gestió de la massa forestal disminuint el risc d'incendis afavorint l'economia local.

h. Conclusions respecte a les enquestes de participació.

Segons el que es deriva de les enquestes i la participació, no s'han expressat amb prou concreció les necessitats energètiques dels municipis que han format part del procés de participació.

En general es pot dir que la majoria de municipis encara no disposen d'una normativa per a la regulació d'aquest tipus d'infraestructures d'energies renovables.

Per tant, es necessita calcular la demanda energètica de cada municipi, per fer una política energètica de reducció del consum d'emissions de CO₂ a partir d'energies renovables.

És significatiu el que aporten les gràfiques resum de les enquestes, especialment pel que fa als àmbits dels municipis que s'haurien d'excloure, destacant els paisatges oberts en segona posició, que remarca els criteris de ponderació que es contemplan a la delimitació de zones prioritàries.

Això no obstant, atesa la discreta resposta quantitativa obtinguda, per tal d'obtenir resultats més representatius resultaria convenient ampliar la prospecció temporal d'aquesta enquesta amb nous terminis de resposta o a nous col·lectius de participació.

Memòria de participació ciutadana - SEFYCU 3886222

Podeu accedir a aquest document en format PDF - PAdES i comprovar la seva autenticitat a la Seu Electrònica utilitzant el codi CSV següent:

URL (adreça a Internet) de la Seu Electrònica:

<https://cim.secimallorca.net/>

Codi Segur de Verificació (CSV):

K7AA DUMJ VYEW HA33 NJKA

En aquesta adreça podeu obtenir més informació tècnica sobre el procés de signatura, així com descarregar les signatures i segells en format XAdES corresponents.

Resum de signatures i/o segells electrònics d'aquest document

Petjada del document
per al signant

Text de la signatura

Dades addicionals de la signatura

Jose Manuel Gomez Gonzalez
Cap de servei jurídic d'Ordenació del Territori

Signatura electrònica avançada - FNMT-RCM - 27/3/2025 18:48
JOSE MANUEL GOMEZ GONZALEZ

Joan Carles Fuster Guasp
Cap de servei tècnic d'Ordenació del Territori

Signatura electrònica avançada - FNMT-RCM - 28/3/2025 10:05
JUAN CARLOS FUSTER GUASP